

Møte fredag den 14. april kl. 10President: **K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l**

D a g s o r d e n (nr. 71):

1. Innstilling fra valgkomiteen om suppleringsvalg til Stortingets delegasjon til NATO-parlamentarikerforsamlingen (Innst. S. nr. 158 (1999-2000))
2. Innstilling fra valgkomiteen om suppleringsvalg til Stortingets delegasjon til OSSEs parlamentarikerforsamling (Innst. S. nr. 159 (1999-2000))
3. Innstilling fra valgkomiteen om suppleringsvalg til Stortingets delegasjon for forbindelser med Europa-parlamentet (Innst. S. nr. 160 (1999-2000))
4. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens antegnelser til statsregnskapet for 1998 – manglende avstemming og dokumentasjoner i Kystverkets regnskap for 1998 (Innst. S. nr. 141 (1999-2000), jf. Dokument nr. 1 (1999-2000) Fiskeridepartementet sak nr. 1 og Dokument nr. 1. Tillegg nr. 1 (1999-2000))
5. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om opprettelse av Nasjonalt senter for læring og utvikling (Innst. S. nr. 156 (1999-2000), jf. St.prp. nr. 38 (1999-2000))
6. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Anneliese Dørum, Tomas Norvoll, Ursula Evje, Petter Løvik og Rolf Reikvam om tiltak for å sikre de økonomiske forholdene for studenter som gjennomfører obligatorisk praksis i forbindelse med opptak til dyrepleierutdanningen ved Norges veterinærhøgskole (Innst. S. nr. 155 (1999-2000), jf. Dokument nr. 8:32 (1999-2000))
7. Interpellasjon fra representanten Ursula Evje til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«På grunn av påstått dårlig kommuneøkonomi fremmer administrasjonen stadig oftere forslag om nedlegging av små skoler og transport av elever til sentralskoler uten tilstrekkelige konsekvensanalyser basert på kostnader og ulemper. Senest har «skulekommunen» Volda vedtatt å legge ned fem skoler og transportere elevene langs meget rasfarlige veier uten tilstrekkelig sikring av veiene før vedtakene iverksettes. Vedtaket medfører en meget stor utrygghetsfølelse blant de barn og foreldre dette gjelder, og som føler seg overkjørt av kommunen.

Kan det være rimelig at et kommunestyre skal kunne sende barn ut på svært farlige veier basert utelukkende på påstander om marginale innsparinger, og bør ikke foreldre gis sterkere rett til å bli hørt og tatt hensyn til i slike saker som i så sterk grad forandrer barnas livssituasjon?»
8. Forslag fra stortingsrepresentant Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2000 (Jf. Innst. O. nr. 57):

«Stortinget ber Regjeringen utsette forslaget om overgang fra brutto- til nettoppensjonsytelser til enker og enkemenn inntil det eventuelt kan behandles sammen med forslagene om nedbygging av etterlattepensjon fra Folketrygden.»

9. Referat

- Presidenten:** Det foreligger to permisjonssøknader:
- fra den norske gruppe av Den interparlamentariske Union til Den 103. Interparlamentariske Konferanse i Amman, undertegnet av delegasjonens leder, stortingsrepresentant Oddbjørg Ausdal Starrfelt. Søknaden gjelder permisjon i tiden fra og med 2. mai til og med 4. mai for representantene Jon Olav *Alstad*, Karin *Andersen*, Grethe G. *Fossum*, Ola D. *Gløtvold*, Sverre J. *Hoddevik*, Jan *Simonsen*, Kari *Økland* og Oddbjørg Ausdal *Starrfelt*
 - fra representanten Einar *Steensnæs* om sykepermisjon i tiden fra og med 26. april og inntil videre

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:

For Hedmark fylke: Helge *Bjørnsen*, Anne Christel *Johnsgaard* og Ida Marie *Løvlien*
 For Nordland fylke: Oddbjørn *Hanssen*
 For Rogaland fylke: Olaf *Gjedrem*, Torill Haaland *Horpestad* og Helga *Rullestad*
 For Sogn og Fjordane fylke: Mathias *Råheim*
 For Nord-Trøndelag fylke: Bernt *Hågensen*
3. Ida Marie *Løvlien* innvelges i Lagtinget for den tid hun møter for representanten Ola D. *Gløtvold*.

Presidenten: Representanten Bjørn *Hernæs* vil framsette et privat forslag.

Bjørn *Hernæs* (H): På vegne av Kjellaug *Nakkim* og meg selv vil jeg framsette et forslag om å frita kabelkraner for investeringsavgift.

Presidenten: Representanten Vidar *Kleppe* vil framsette et privat forslag.

Vidar *Kleppe* (Frp): På vegne av representantene Jørn L. *Stang*, Per Ove *Width*, Terje *Knudsen*, Harald T. *Nesvik*, Øyvind *Korsberg* og meg selv vil jeg framsette et forslag om å be Stortinget nedsette et utvalg for å for- enkle og effektivisere kystforvaltningen.

Presidenten: Representanten Olav *Gunnar Ballo* vil framsette et privat forslag.

Olav *Gunnar Ballo* (SV): På vegne av John I. *Alvheim* og meg selv vil jeg framsette et forslag om endringer i folketrygdens forskrifter om godtgjørelse av utgifter til luftambulansetransport.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten meddele at innstillingene til sakene nr. 1, 2 og 3 ikke har ligget ute i den reglementsbestemte tid, dvs. 48 timer. Med hjemmel i forretningsordenens § 32 vil presidenten foreslå at Stortinget likevel behandler disse sakene nå.

– Ingen innvendinger er kommet mot det, og det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Innstilling fra valgkomiteen om suppleringsvalg til Stortingets delegasjon til NATO-parlamentarikerforsamlingen (Innst. S. nr. 158 (1999-2000))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2845)

S a k n r . 2

Innstilling fra valgkomiteen om suppleringsvalg til Stortingets delegasjon til OSSEs parlamentarikerforsamling (Innst. S. nr. 159 (1999-2000))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2845)

S a k n r . 3

Innstilling fra valgkomiteen om suppleringsvalg til Stortingets delegasjon for forbindelser med Europaparlamentet (Innst. S. nr. 160 (1999-2000))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2845)

S a k n r . 4

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens antegnelser til statsregnskapet for 1998 – manglende avstemming og dokumentasjoner i Kystverkets regnskap for 1998 (Innst. S. nr. 141 (1999-2000), jf. Dokument nr. 1 (1999-2000) Fiskeridepartementet sak nr. 1 og Dokument nr. 1. Tillegg nr. 1 (1999-2000))

Odd Holten (KrF) (ordfører for saken): Det er ingen aprilspøk dette handler om, selv om Riksrevisjonen har gitt Fiskeridepartementet frist til 1. april 2000 med å gi en forklaring på Kystverkets mellomregnskapskonti på vel 10,5 mill. kr i nye differanser.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen har valgt å ta denne saken ut av Dokument nr. 1 for 1999-2000 på grunn av manglende avstemming og dokumentasjon i Kystverkets regnskap for 1998, dette på bakgrunn av den informasjon komiteen har fått i brev fra Riksrevisjonen av 19. januar 2000, hvor det bl.a. pekes på antegnelser knyttet til Kystverkets regnskap for 1998 som medfører at

regnskapet må vurderes på nytt ut fra de nye opplysninger som ble fremlagt.

Riksrevisjonens sterke kritikk er alvorlig. Det heter bl.a. at Kystverkets regnskap for 1998 ikke er avlagt i henhold til bevilgningsreglementet og økonomireglementet, og at regnskapet er beheftet med betydelige feil og mangler. Av den grunn kan Riksrevisjonen ikke gi sin godkjenning. Klarere kan ikke kritikken være!

Komiteen mener dette er meget alvorlig, også sett på bakgrunn av at det i regnskapet for 1994 ble avdekket en rekke forhold knyttet til formelle feil og feilføringer, omfattende omposterings ved årets slutt, manglende avstemming og oppfølging av balansekonti, manglende attestasjon og anvisning av bilag samt sviktende rutiner for insending og arkivering av bilag.

I sum betyr vel dette at regnskapsrutinene er meget mangelfulle, noe en samlet komite ser svært alvorlig på.

Alvorlig er det også at Fiskeridepartementet ikke i tilstrekkelig grad har foretatt undersøkelser før de gav sine anbefalinger om at Riksrevisjonens påpekinger var rettet opp.

En samlet komite forutsetter at Fiskeridepartementet snarest påser at Kystverkets regnskap føres på en tilfredsstillende måte i henhold til Riksrevisjonens anmodning.

Jeg henviser til innstillingen og foreslår i samsvar med den at antegnelsene til statsregnskapet for 1998 vedkommende Fiskeridepartementets manglende avstemming og dokumentasjoner i Kystverkets regnskap for 1998 blir desidert i samsvar med Riksrevisjonens forslag til antegnelse «Kan passere».

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.
(Votering, se side 2845)

S a k n r . 5

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om opprettelse av Nasjonalt senter for læring og utvikling (Innst. S. nr. 156 (1999-2000), jf. St.prp. nr. 38 (1999-2000))

Anneliese Dørum (A) (ordfører for saken): Denne saken er en oppfølging av Stortingets behandling av St.meld. nr. 28 for 1998-99, Mot rikare mål, hvor Stortinget gikk inn for å opprette et nasjonalt utviklingscenter. Stortingsflertallet, som bestod av Arbeiderpartiet og sentrumspartiene, gikk inn for at vi skulle få et slikt senter. Proposisjonen som vi i dag behandler er helt i tråd med Stortingets innstilling, så vi har lite å anføre når det gjelder forslaget som ligger her. Vi slutter oss til det.

For Arbeiderpartiet er det viktig at alle barn skal ha like muligheter til å utvikle seg etter egne evner, utviklingsnivå og behov. Opplæringen skal ta utgangspunkt i den enkelte elev. Den skal gi næring til den medfødte nysgjerrigheten og lærelysten vi er født med. Det er en stor oppgave, den er vanskelig, men også inspirerende.

Vi har bak oss et tiår med skolereformer, og vi er nå kommet dit hen at de fleste vil være under opplæring i 13

år – fra grunnskolen og gjennom videregående opplæring. For å nå målet om en skole tilpasset den enkelte elevs evner og forutsetninger må medarbeiderne ved hver enkelt skole stimuleres og inspireres i arbeidet med å videreutvikle skolen. Det vil kreve kreativitet, og ikke minst samarbeid og entusiasme hos dem som skal utføre arbeidet.

I motsetning til Høyre og Fremskrittspartiet ønsker ikke Arbeiderpartiet, sentrumspartiene og SV å bygge opp et uavhengig skoletilsyn på nasjonalt plan. Mange kaller det også et skolepoliti som skal vurdere skolene bl.a. etter sentralt gitte normerte prøver. Vi synes det er betenkelig å bruke mye tid og oppmerksomhet på å konstruere et system med kontroll som sitt viktigste grunnlag.

Målet med vurdering må være læring og forbedring. Derfor skal ikke vurdering være et mål i seg selv. Debatten om vurdering må ikke overskygge den utfordringen skolen står overfor når det gjelder å gi barn og unge kunnskap, ferdigheter, holdninger, tro på seg selv og optimisme til å være med på å legge til rette for et godt liv for seg selv og andre. Debatten om vurdering må ikke ta oppmerksomheten bort fra hvordan skoler skal videreutvikles innenfra.

Arbeiderpartiet ønsker mer frihet for den enkelte skole, bl.a. ved at de skal få ressurser og faglig hjelp til utviklingsarbeid. Det blir en viktig oppgave for det nye utviklingscenteret. Eksterne veiledere må kunne engasjeres når skolen ønsker det, til drøfting av undervisningspraksis og til veiledning av den skolebaserte vurderingen.

Økonomiske ressurser er ikke minst viktig, og Arbeiderpartiet foreslo i forbindelse med lærerrekruiteringsmeldingen at det skulle settes av en utviklingspott til hver skole, slik at vi også kunne få økonomiske ressurser til dette arbeidet.

Komiteen besøkte denne uken en grunnskole i Oslo hvor det tidligere hadde vært store problemer med vold, slåssing og hærverk. Denne skolen fikk ekstra midler til å sette i gang et prosjekt for å bedre forholdene ved skolen – og det var ikke så veldig mye ekstra midler de fikk. Men ved hjelp av en entusiastisk rektor, dyktige lærerkrefter og de ressursene de fikk, har de nå klart å skape en skole hvor det er trivsel og elevmedvirkning, hvor hærverk er fraværende, hvor slåssing er kommet ned på et normalt nivå, og det er blitt en god skole hvor både foreldre og elever medvirker. Så det går an å utvikle skolene hvis de får hjelp og ressurser til det.

Vi ønsker at skolene våre skal ha høy kvalitet. Mange har det, men mange trenger også hjelp til å øke kvaliteten. Vi mener at det viktigste elementet i en vurderingsstrategi – i et vurderingssystem – må være en skole- og bedriftsbasert vurdering. Gjennom et nasjonalt utviklingscenter vil ressurser og kompetanse i forhold til utviklingsoppgavene samles og koordineres bedre enn i dag. Det vil gi en mer helhetlig oversikt og samlet kompetanse på områder som har sammenheng med hverandre, og ivareta sentrale utviklings- og informasjonsoppgaver.

Det er de pedagogiske og faglige utviklingstiltakene som må være de sentrale oppgavene til senteret. Det er

spesielt viktig å ta vare på og stimulere kommuner, fylkeskommuner og skoler til å sette i gang utviklingsprosjekter lokalt. En viktig oppgave for senteret blir også å samarbeide med forskningsmiljøene og være et bindeledd mellom disse miljøene og den enkelte skole eller kommune. Senteret skal være et koordinerende ledd innenfor utviklingsarbeid for grunnskolen og den videregående skolen og være den sentrale premissleverandør i arbeidet med å utvikle læreplaner og i arbeidet med etter- og videreutdanning. Senteret skal i samarbeid med departementet og Statens utdanningskontor bidra til å utvikle skole og opplæring på alle nivåer.

Vi ser fram til at dette senteret nå blir opprettet, og jeg vil da anbefale innstillingen.

Ursula Evje (Frp): Jeg merket meg at representanten Dørum slo fast at hun ville ha en skole med høy kvalitet. Men da er vi tilbake til det vi tidligere har vært uenige om: hun sa ikke noe om hva som konkret er kvalitet, og hva hun mener med høy kvalitet. Dette er igjen stort sett bare ord.

Fremskrittspartiet ser behovet for utvikling av norsk skole generelt, og statsskolen spesielt. Spørsmålet blir da hva som er det viktigste bidraget for å høyne kvaliteten ut fra et internasjonalt perspektiv. I motsetning til flertallet ser Fremskrittspartiet innholdet og kvaliteten i undervisningen som det avgjørende. Målet for undervisning må være at den enkelte som får undervisning, sitter igjen med et faglig utbytte. En statsskole som er ensidig opp tatt av rene organisatoriske rammetiltak, mister raskt fokus fra det som er det bærende grunnlaget for at en har innført undervisningsplikt for alle barn.

Opplæringsplikten bygger på formålet om utvikling av faglig kunnskap og sosial kompetanse. I den sammenheng kan en ikke vurdere den enkelte elevs utbytte ved å legge sammen antall timer og støtteundervisning. En må vurdere resultater. Gjennom å fokusere på opplærings faglige utbytte for elevene er det mulig å utvikle opplæringen ut fra en kunnskapsbasert viten. En påstått vurdering og utvikling uten denne nødvendige faglige kunnskap kan aldri bli mer enn synsing og dertil egnet gjeting.

Fremskrittspartiet er overbevist om at kunnskap er en fordel ved all evaluering og utvikling. At den fremste formidler av kunnskap er av en annen oppfatning, er bekymringsfullt. Selv om vi skulle få gjennomslag for å bygge på kunnskap, er det ytterligere et vilkår som må på plass for å oppnå et reelt og riktig resultat. Enhver evaluering må foretas av en uhildet instans for å ha troverdighet. På alle samfunnets områder hvor en setter kvalitet i høysetet, forutsettes det at en ikke benytter prinsippet om bukken og havresekken. Dette vil være av stor viktighet, spesielt dersom en ønsker troverdighet utenfor seg selv. En kan muligens oppnå troverdighet med hensyn til resultatet hos den svært nære kollegaen som har foretatt vurderingene, men en kan også få interne problemer. Mye kan naturligvis løses ved at en legger en intetsigende mal til grunn for vurderingen. Spørsmålet blir da naturligvis hva som senere skal legges til grunn for en ut-

vikling – og utvikling ønsker vi alle. Her kan sikkert et nasjonalt «synsesenter» hjelpe til med de mangelfulle kunnskaper som ikke ønskes brakt opp i dagen. Interessant blir det også når senteret skal gi en uhildet evaluering av de forslag til utvikling de selv har prediket.

Fremskrittspartiet mener at skal den nødvendige kvalitetsutviklingen i statsskolen ha noen reell mulighet, må grunnlaget legges ved at en har et uavhengig skoletilsyn som baserer seg på kvalitative mål. Samtidig må det opprettes et uavhengig klageorgan for alle involverte parter i opplæringen, både for brukere og ansatte. Det er viktig at en ved siden av kvalitet innfører et minstemål av rettsikkerhet, også i statsskolen. Dette er i dag et savn hos veldig mange grupper. Ved å innføre rettsikkerhet basert på kunnskap og viten vil en kunne få en forutsigbar og kunnskapsbasert statsskole, som dessverre er en ikke-eksisterende situasjon for alle berørte parter i dag.

Arne Lyngstad (KrF): Opprettelsen av Nasjonalt senter for læring og utvikling, Læringscenteret, skal bidra til et mer helhetlig perspektiv på læring, forsøks- og utviklingsarbeid, forskning og vurdering. I Kristelig Folkeparti er vi glad for at det er flertall for å opprette et slikt senter i tråd med forslaget fra sentrumsregjeringen og statsråd Lilletun. Det betyr at senteret vil være i drift fra 1. august i år.

Et slikt senter kan bidra til et mer helhetlig utviklingsperspektiv på bl.a. læring, vurderingsarbeid og læremidler. Det trenger vi. I Kristelig Folkeparti ser vi på skoleutvikling som et sentralt område for å få mer fokus på kvalitet og på arbeidet i det enkelte klasserom. Det hjelper ikke med store skolereformer hvis vi ikke får fokus på skolens innhold og endringer i skolens hverdag, i det enkelte klasserom. Jeg vil derfor utfordre den nye utdanningsministeren til å holde fokus på klasserommet og skolens innhold. Et slikt fokus vil øke oppmerksomheten om kvalitet og hvordan vi skal få en bedre skole.

Det er i den anledning behov for at den nye statsråden klargjør sitt ståsted for framtidens skole. Etter Kristelig Folkepartis mening er det behov for å videreføre arbeidet med å bedre kvaliteten i norsk skole. Jeg har også lagt merke til at statsråden mener det samme. Spesielt synes utfordringene i ungdomsskolen å være store og haster mest. Skal vi lykkes med å få bedre kvalitet, står vi framfor tre hovedutfordringer som jeg håper statsråden vil bekrefte at han vil gripe fatt i.

For det første trenger vi å åpne for den profesjonelle pedagog. Læreren er nøkkelen for å få en bedre skole. Læreren må få frihet til selv å vurdere og foreta valg når det gjelder stoffvalg, arbeidsmetoder og progresjon i læringsarbeidet. Skal vi få en tilpasset opplæring til den enkelte elev, må læreren bruke sin kjennskap til eleven og ha frihet til å lage læringsprogram for den enkelte. Her handler det om å gi lærerne større selvtilit, det kan vi vise ved å gi dem større ansvar. Men det kreves også en bevisst og kvalitetsorientert skoleledelse. Skolelederne må være pedagogiske inspiratorer framfor administratorer. Vi trenger også fokus på den nye lærerrollen der læreren er veileder og inspirator i et arbeidsfellesskap

med elevene. Skal vi klare å gjenreise den profesjonelle lærer, må innsatsen i etter- og videreutdanning for lærere videreføres. Undersøkelser viser at de fleste lærere har godt datautstyr og tilgang til Internett, men de færreste vet hvordan de skal bruke Internett i undervisningen. Vi trenger derfor mer veiledning i bruk av Internett som pedagogisk hjelpemiddel. Dette er ett eksempel på det etterutdanningsbehov som er i skolen. Stortinget har økt bevilgningene til etter- og videreutdanning for lærere i år, og satt av midler til forsøk med hospiteringsordninger og bruk av nye yrkesgrupper i skolen. Jeg håper at statsråden kan bekrefte at denne innsatsen vil bli videreført, og ikke bare bli et blaff høsten 2000.

Den andre utfordringen er å åpne for den aktive elev. Elevene må bli en aktiv deltaker i læringsprosessen og sikres medbestemmelse i utformingen av skolearbeidet. På denne måten blir eleven ansvarliggjort, og skolen kan spille på lag med de ressurser eleven har. En slik aktiv rolle er med på å skape større motivasjon for skolearbeidet. Motiverte elever er også med på å skape et bedre skolemiljø både for medelever, lærere og andre i skolesamfunnet. Skal vi klare å skape den aktive elev, må vi beholde fokus på det som skjer i klasserommet.

Den tredje utfordringen er å stimulere den enkelte skole til å utnytte det lokale handlingsrom som finnes i læreplanen, læringsmiljøet, lover og regler. Det krever en politisk ledelse i departementet som vil inspirere og motivere til innsats. Den enkelte skole må klargjøre sin pedagogiske plattform, inklusiv innholdet i sitt læringsarbeid. Kristelig Folkeparti vil utfordre statsråden til å oppmuntre til lokale forsøk for å få en bedre skole, og at man aktivt og bevisst bruker den forsøksparagraf som finnes i opplæringsloven. Jeg forutsetter også at statsråden viderefører de økonomiske midler som er satt av på budsjettet til slike formål.

Når jeg benytter denne anledningen til å utfordre den nye utdanningsministeren på å ha fokus på skolens innhold og legge til rette for skoleutvikling, er det fordi jeg tror mange skolefolk ønsker en mer spennende hverdag, og de har mange ideer til hvordan man skal få en bedre skole. Det er viktig at vi politikere peker på hva vi vil med framtidens skole, og så lar skolens egne folk finne ut hvordan vi når dit. Det tror jeg må være en rettesnor også for arbeidet til Læringscenteret. Og Kristelig Folkeparti har målsettingene klare: Skal vi få en bedre skole, må vi ha sterkere fokus på eleven framfor klassen – på mennesker framfor systemer, og vi trenger nye former for å organisere læringen i skolen. Derfor trenger vi forsøk som kan gi oss praktiske erfaringer. Her har også Læringscenteret en viktig oppgave. De skal inspirere til utviklingsarbeid, men også systematisere erfaringene og peke på behov for endringer i rammene for skolen for å få en bedre skole. Derfor trenger vi fokus på det som skjer i klasserommet, i hverdagen. Slik kan også skolen bli en del av en modernisering av offentlige tjenester, for skolen skal være en hjelp til foreldrene i oppdragelsen av barna.

Jeg vil be statsråden klargjøre hvordan han vil forholde seg til disse utfordringene.

Petter Løvik (H): Høgre står fast på det synet vi har hatt i denne saka – vi går mot å opprette eit nasjonalt senter for læring og utvikling. Eg vil ikkje utdjupe den motstanden noko nærmare, men berre vise til den grunnleggjendinga vi har gitt i innstillinga.

Når det gjeld det som blei sagt av representantane Dørum og Lyngstad, var det der veldig mykje som eg trur heile Stortinget kan slutte seg til, og som i alle fall Høgre utan vidare kan vere med på, men eg trur at mange av desse positive målsettingane kan vi like godt oppnå utan den organisatoriske endringa som er føreslått – og som er det vi debatterer i dag. Eg trur at vi får ryddigare forhold om vi ikkje blandar saman dei funksjonane som ein skal slå saman i det nye senteret. Her er eg klar over at vi er ueinige.

Eg vil på same måten som Lyngstad, nytte høvet til å stille statsråden to spørsmål, som direkte gjeld det arbeidsområdet vi diskuterer i dag. Det eine går på det som blir sagt i proposisjonen med omsyn til forslaget om å avvikle den statlege godkjenninga av lærebøker, nemleg at Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget med denne saka. Eg har lyst til å spørje statsråden: Når vil vi få ei sak om dette til Stortinget? Det er noko vi no bør kome eit skritt vidare med.

Det andre går på eit problem som har vore teke opp fleire gonger, og som ikkje har funne si løysing, nemleg at lydbøker og punktsskrift skal ligge føre samtidig med andre læremiddel. Det har vist seg år etter år at dette ikkje er tilfellet. Eg har tidlegare stilt skriftleg spørsmål til den nye statsråden om dette utan å få noko avklarande svar. Men eg vil gjerne vite om statsråden no kan garantere at desse hjelpemidla, lydbøker og punktsskrift, vil ligge føre ved starten av skuleåret 2000-2001 i det omfanget som Stortinget tidlegare har bestemt.

Marit Tingelstad (Sp): Det er tilfredsstillende at Stortinget slutter seg til den forrige regjeringens forslag om opprettelse av Nasjonalt senter for læring og utvikling, forkortet til Læringscenteret. Forslaget kom, som tidlegare sagt, i St.meld. nr. 28 for 1998-99, og fikk ikke overraskende tilslutning fra et flertall, bestående av senterpartiene og Arbeiderpartiet.

Det viktigste målet er at senteret skal stimulere til skoleutvikling og være et støtteapparat for bedre læring. Det er interessant å se hva lederen av senteret, Jostein Osnes, sier om dette til Norsk Skoleblad nr. 11 i år:

«Dersom senteret ikke fører til at lærerne gjør en bedre jobb og elevene får et bedre skoletilbud, har det ikke livets rett.»

Det er en sunn innstilling.

Videre sier Osnes at Læringscenteret skal innfri politikkernes forventninger om at vi skal få «et lokomotiv for skoleutvikling på skinner».

Sentrumsregjeringen la særlig vekt på at reformene i skolen ikke har noe for seg dersom bare strukturen endres. Det er innholdet som teller, altså det indre liv i lærings situasjonen på alle nivå i opplæringskjeden.

Læringscenteret skal bidra til et mer helhetlig utviklingsperspektiv på læring, vurderingsarbeid og lærings-

midler. Det er viktig at disse momentene ses mer i sammenheng enn til nå. Det er læreplanen som skal være styrende for læringsprosessen; der er vi ikke kommet langt nok ennå. Læremidler, utstyr og lærebøker skal være støtteapparat for læringen. Læringscenteret skal ikke finne opp kruttet på nytt. Det skal videreføre arbeidet som til nå er gjort i Nasjonalt læremiddelsenter og Eksamen sekretariatet, og i tillegg stimulere utviklingsarbeidet generelt.

Som medlem i sin tid av Rådet for videregående opplæring er det fristende å bruke det gamle uttrykket «det er ingen skam å snu», for det er langt på veg det som skjer når Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet nå får et utviklingscenter utenfor departementet, men samtidig underlagt det samme departement. Mens tidligere statsråd Gudmund Hernes ville samle all makt i departementet ved å legge ned både Rådet for videregående opplæring og Grunnskolerådet, valgte altså Lilletun som utdanningsminister å flytte ut deler av departementet i et utviklingscenter, som skal ledes av et eget styre. Senterpartiet er tilfreds med at makt og kompetanse spres. Det er viktig å hente ressurser fra ulike miljøer fra hele landet.

Vi må likevel ikke fortape oss i organisering. Det viktigste er gjøremålene for det enkelte organ. Det er tross alt lærerne og skolelederne som er krumtappene i skoleutviklingsprosessene. Læringscenteret skal være med og stimulere til slike prosesser. Ikke minst skal skolene selv drive egenevaluering. Dette betinger at skolen åpner seg mer for utenverdenen, først og fremst i lokalmiljøet, der foreldrene må trekkes sterkere med. Andre yrkesgrupper enn pedagoger må også kunne ta del i lærings situasjonen. Eksempelet fra Gran skole i Oslo, som vi besøkte denne uken, viser hvordan disse kan bidra konstruktivt, slik saksordføreren for øvrig var inne på i sitt innlegg.

Det har vært mye oppmerksomhet på skoleproblematikk i det siste, hvor elendighetsbeskrivelsen har dominert. Et besøk i Hå kommune forleden var en vitamininnsprøytning for en skolepolitiker. Jeg anbefaler flere å reise dit og se hvordan lærer, elever og skoleledelse har klart å skape en skole der utvikling og fornying er den drivende kraft i den daglige opplæringen, og der eleven virkelig står i sentrum. Selvsagt har skolesjefen og kommunen gitt nødvendige rammevilkår og stimulanser til at dette kan skje. Kanskje jeg kan være så dristig å anbefale den nye statsråden og styret for Læringscenteret et besøk i Hå. For ikke å bli beskyldt for å drive reklame for rogalandskommunen Hå kan jeg tilføye at jeg selvsagt kjenner mange kommuner og fylkeskommuner som er svært langt fremme i skoleutviklingsarbeid.

Rolf Reikvam (SV): Med denne innstillingen følger vi opp ett av de vedtakene vi gjorde i forbindelse med Innst. S. nr. 214 for 1998-1999 – et nasjonalt vurderings system.

Jeg kan ikke dy meg, men må vise til Innst. S. nr. 186 for 1990-91, der SV foreslo et tilsvarende senter som det vi nå oppretter. Den gangen fikk dette bare SVs stemmer, men vi er jo vant med at det tar ti år fra vi foreslår et godt

tiltak til vi får flertall for det i Stortinget. Så vi er veldig glad for at vi får det i dag, dvs. vi fikk jo egentlig flertall for det i forbindelse med behandlingen av Innst. S. nr. 214.

Dette er en viktig sak, fordi vi med dette retter blikket bort fra de strukturelle forholdene og over til innholdet i skolen, både i grunnskolen og i videregående skole. Av erfaring vet vi at det er lettere å få gjennomført strukturelle endringer enn å få til innholdsendringer. Det er ikke nok å vedta nye læreplaner og så regne med at resten går av seg selv. Dette vet vi en god del om først og fremst på bakgrunn av den følgeforskning som ble gjort i forbindelse med Reform 94. Vi vet at det i videregående skole går sent med å få til en demokratisering av arbeidet i klasserommet og i verkstedet. Elevene deltar lite når det gjelder planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisningsarbeidet. Fortsatt er læringsarbeidet altfor lærersentrert. Det går sent med å få inn nye arbeidsformer, som tverrfaglige prosjektarbeid. Skolen praktiserer i for stor grad arbeidsformer som arbeidslivet har forlatt. Nye arbeidsformer som skal stimulere til kreativitet og nysgjerrighet, blir for lite tatt i bruk. Organiseringen av skoledagen og skoleåret følger gamle mønstre både når det gjelder inndeling i fag og i timer. Dette vet vi mye om i videregående skole, og det er grunn til å tro at situasjonen i grunnskolen, i hvert fall for ungdomstrinnet, er den samme. Det er disse tingene dette nye læringscenteret, og de som er ansatt der, skal ta fatt i og være med på å utvikle.

Endringene må komme nedenfra dersom de skal slå rot og lærerne skal få et eiendomsforhold til det nye. Det er den enkelte skole som gjennom prøving og feiling skal utvikle nye arbeids- og organisasjonsformer. Det nye senteret skal stimulere og hjelpe fram nye ideer. Det skal være et bindeledd mellom gode utviklingsprosjekter og skoler som trenger inspirasjon til å prøve ut nye læringsmodeller.

Etableringen er også med på å trekke ut deler at departementets arbeid, og vi vil på denne måten få satt utviklingsarbeidet i fokus. En kan ikke lenger dekke seg bak tunge forvaltningsoppgaver og la utviklingsoppgavene bli liggende. Det er derfor spesielt viktig igjen å understreke det komiteen sa i Innst. S. nr. 214 for 1998-99, at Læringscenteret skal rendyrke utviklingsoppgavene, og at forvaltningsoppgavene skal reduseres til et minimum.

Vi vet av erfaring at organer som får utviklingsoppgaver og forvaltningsoppgaver, lett utvikler seg til å bli rene forvaltningsorganer. Det er lettere å forholde seg til og gripe fatt i det enn i de mindre konkrete utviklingsprosjektene. Men her etablerer vi et senter der vi har understreket at det er utviklingsoppgavene som det skal tas fatt i, her skal en ikke sitte med forvaltningsoppgaver – de skal i hvert fall gjøres til et minimum.

I tiltredelseserklæringen gjorde statsministeren dette med en enklere og mer effektiv offentlig sektor til et hovedpoeng, og gjorde det klart at det er en viktig sak for den nye regjeringen. Vi i SV er enig i dette, og vi er villig til å se på offentlig sektor med sikte på forenkling og fornying. Det vi nå gjør, er å opprette et nytt organ. La meg

likevel presisere, for ikke å bli misforstått, at det ikke er snakk om nye stillinger. Det er en samordning av to statlige kontorer, Eksamenstetariatet og Nasjonalt læremiddelsenter samt deler av departementet. Denne omorganiseringen bør vi likevel benytte for å se om ting kan gjøres annerledes i den samlede offentlige forvaltning som har ansvaret på ulike nivåer for skoleutvikling.

Det er etter min oppfatning mange grunner til å vurdere rollen til de statlige utdanningsdirektørene og deres ansvar i forhold til skoleutvikling. Det er grunn til å diskutere hvilke oppgaver de skal ha, hvilket ansvar de skal ha, og hvorledes de skal forholde seg til dette nye senteret som vi nå etablerer – hvem som skal ha ansvaret direkte i forhold til kommunene og fylkeskommunene. Jeg håper statsråden går inn og ser litt på dette forholdet, ser på de ulike nivåene og hvem som skal gjøre hva, og ser på om vi kan effektivisere og rasjonalisere en del av dette. Jeg tror det der ligger et potensial både for å få til en mer effektiv virksomhet, og også for å styrke selve utviklingsbiten i skolen. Utdanningsdirektørene har både tilsynsoppgaver og utviklingsansvar overfor kommunene. Uten å gi de endelige svarene i dag er det mange grunner til å vurdere hvilke posisjoner og oppgaver dette leddet skal ha når det gjelder fremtidig utviklingsarbeid i skolen.

Det er viktig at vi får senteret på plass, og alt tyder på at vi får dette på plass nå til høsten, slik at det da kan være oppegående. Jeg tror, jeg er helt sikker på, at det har viktige og spennende oppgaver foran seg.

Odd Einar Dørum (V): Begrunnelsen for senteret og hva det i hovedsak skal gjøre, er klart presentert av det flertallet som Venstre er en del av.

Jeg vil benytte anledningen til å markere to synspunkter.

Jeg har i lengre tid vært opptatt av – og det har også partiet mitt vært – hvordan den vanlige lærer skal kunne stå oppreist i en undervisningssituasjon, enten det er i et klasserom eller det er i en arbeidsgruppe. Jeg tror det er svært viktig å blankpusse og gjenreise den lærerrollen, og jeg tror det er helt avgjørende for at den lærerrollen skal lykkes, at man i evalueringsarbeidet finner balansen mellom det ansvar hjemmet har, det ansvar andre faggrupper som skal trekkes inn i skolen, har, og det ansvaret læreren skal ha. Hvis ikke den gjennomsnittlige, normale, vanlige lærer klarer å stå oppreist, kommer det til å bli en rystende kontrast mellom de forventninger og pedagogiske reformer som formuleres av pedagogiske teoretikere og av stortingspolitikere, og den situasjonen læreren skal stå i. Dette bygger jeg på samtaler i lengre tid med slike lærere og besøk på skoler. Og bakgrunnen for å understreke det så sterkt som jeg gjør, er at skal ideene våre, slik de er nedfelt i mange omfattende og ærgjerrige norske skolereformer, holde, må de også finne det grensesnittet i møtet med den vanlige lærers undervisningssituasjon, slik at personen står løpet. Jeg er overbevist om at et senter som dette vil bidra til det.

Det andre perspektivet er at jeg vil ta ordet som distriktsrepresentant for Oslo – jeg sier det litt spøkefullt.

Det er min påstand at Oslo-skolen på en måte kanskje har en større indre variasjon enn skolene i hele Norge har. Oslo-skolen har en spesiell utfordring fordi den mer enn noe annet sted i Norge skal fremme en undervisningssituasjon hvor det også er et meget, meget stort innslag av mennesker med en fremmedspråklig bakgrunn. Det statistiske grunnlaget for Oslo-skolen i grunnskolen nærmer seg 30 pst. Det sier seg selv av kravene i undervisningssituasjonen da er meget spesielle, og jeg vil benytte sjansen til å gi ros til det uttall av lærere som står godt i den situasjonen. Men samtidig vil jeg understreke at pedagogisk er det nå på tide å sette denne undervisningssituasjonen enda sterkere på dagsordenen enn det vi har gjort til nå.

Jeg har sammen med komiteen vært på befaring bl.a. på Gran skole i Groruddalen – noe jeg tror representanten Anneliese Dørum viste til – som på mange måter kan stå som et godt eksempel på hvor vanlige lærere står oppreist, hvor andre voksne trekkes inn i skolesituasjonen, hvor andre yrkesgrupper brukes, og hvor det lokalt på skolen, så langt jeg kunne bedømme det, er skapt et læringsklima som må være en spennende utfordring for alle som er opptatt av det jeg nå snakker om. Men jeg vil spesielt be statsråden om å ha årvåkenhet for dette feltet, fordi det er min påstand at norsk integreringspolitikk – hva skal jeg si – suksess utover det vi har fått til til nå, er helt avhengig av hva som skjer i klasserommet.

Etter å ha hatt noen andre roller i mitt liv vil jeg si at hadde det ikke vært så mange gode, vanlige, normale lærere, ville kriminalstatistikken sett verre ut. Men for å sørge for at det fortsatt skal være slik, tror jeg disse lærerne, de andre voksne de samarbeider med, barna de har et forhold til, og foreldrene i Oslo-skolen, så spredt og så sammensatt som skolen er, må ha større oppmerksomhet. Oslo-skolen har også gitt bidrag til norsk skole. Det har vært fremragende pedagoger som i historiens løp har gjort det. Da vi var på befaring på Sagene skole, kunne vi se bilder av Anna Sethne på veggen – en av norsk pedagogikk virkelig store pionerer.

Jeg synes det er helt avgjørende at når vi senere i dag skal diskutere grendeskoler i Volda, som er et helt legitimt diskusjonstema i Stortinget, er det på tide at jeg som «distriktsrepresentant» bidrar sterkt til at Oslo-skolen kommer på den nasjonale dagsordenen. Og jeg vil utfordre mine komitekollegaer og Stortinget til å bidra til det, fordi jeg tror at ikke bare skjebnen til de barna som går her, men også norsk integreringspolitikk suksess står og faller med hvordan vi klarer det her. Her har vi nøkkelen til å skape mange gode situasjoner i møtet med det flerkulturelle Norge, men her har vi sannelig også nøkkelen til å gå rett vest med det meste av det vi gjør hvis vi ikke setter dette i større grad i fokus.

Det er blitt sagt av de fleste som har jobbet med levekår i storbyen Oslo og de fleste som har jobbet med integrering, at det er skolen som er alfa og omega for å lykkes, så på den måten vil jeg be statsråden ta det med seg. Jeg er overbevist om at dette er problemstillinger som man vil forstå, men jeg tror det krever en betydelig oppmerksomhet for at det skal bli mer enn forståelse både hos stortingsrepresentanter og statsråder som er villige til å forstå.

Statsråd Trond Giske: Med enkelte merknader har kirke-, utdannings- og forskningskomiteen sluttet seg til opprettelsen av Nasjonalt senter for læring og utvikling, slik det fremgår av St. prp. nr. 38. Jeg er glad for det, og jeg har også lagt merke til at komiteen understreker at utviklingsoppgavene må settes i fokus i det nye senteret, og at forvaltningsoppgavene må begrenses til det som er nødvendig for å utføre utviklingsarbeid og forsøk. Det er jeg også enig i. Det nasjonale senteret skal ha som oppgave å forvalte utviklingen, ikke å utvikle forvaltningen.

Fra komiteens flertall understrekes det bl.a. at en samordning av de utviklingsoppgavene som det i dag arbeides med i departementet, Eksamenstilsynet og Statens Utdanningskontor i Oslo og Akershus og Nasjonalt læremiddelsenter, vil bidra til et mer helhetlig utviklingsperspektiv på læring, vurderingsarbeid og læremidler. Det vil gi muligheter til å samordne ressursene og til å se flere utviklings- og forvaltningsoppgaver i sammenheng.

Sammen med Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og statens utdanningskontorer vil fra 1. august 2000 Nasjonalt senter for læring og utvikling utgjøre den statlige utdanningsadministrasjonen på skole- og opplæringsområdet.

Departementet skal ha det overordnede ansvaret for styring av utdanningskontorene og Læringscenteret og samordning av de oppgaver som samlet skal løses av den statlige utdanningsadministrasjonen. Gjennom opprettelsen av Nasjonalt senter for læring og utvikling vil vi kunne iverksette en ny giv for framtidrettet utviklingsarbeid i skolen, slik at vi kan møte nye utfordringer som følge av de raske endringene vi har i samfunnet.

Departementet skal peke ut hovedområder for forskning og sentralinitiert forsøks- og utviklingsarbeid. Læringscenteret skal konkretisere oppgavene, ta initiativ til løsninger og iverksette tiltak. Senteret skal på selvstendig grunnlag vurdere behovet for utviklingstiltak som iverksettes innenfor de oppdragsrammene som er gitt av departementet. Senteret skal på den måten ivareta sentrale utviklings-, evaluerings- og informasjonsoppgaver, og ha som sin primære funksjon å bidra til kvalitetsutvikling i grunnskolen og den videregående opplæringen. Statens utdanningskontorer skal bistå Læringscenteret i arbeidet med informasjonstiltak og med å stimulere til å iverksette nyskapende utviklingsarbeid i kommunesektoren. Det vil derfor være en viktig samarbeidsoppgave for Læringscenteret og utdanningskontorene å støtte kommuner og fylkeskommuner i arbeidet med kvalitetsutviklingen i skolen og i videregående opplæring. Læringscenteret skal ha et særlig ansvar for å samle og gjøre tilgjengelig ideer, erfaringer og evaluerings- og forskningsresultater fra dette arbeidet.

Med tanke på de utfordringene vi står overfor i utviklingen av skole og opplæring i samfunnet, vil også Læringscenteret på grunnlag av nasjonale undersøkelser, forskningsbaserte evalueringer og andre vurderinger av tilstanden i sektoren, ha som oppgave å levere informasjon og dokumentasjon som kan nyttes som grunnlag for planlegging og gjennomføring av utdanningspolitiske tiltak sentralt og lokalt. Jeg ser med forventning fram til det

arbeidet som skal utføres av Nasjonalt senter for læring og utvikling, og sier meg glad for de framtidsmulighetene som er lagt for dette arbeidet i innstillingen fra komiteen.

Så har jeg fått noen utfordringer i denne debatten vi har hatt. Representanten Lyngstad gav meg tre hovedutfordringer. Nå får vi jo rikelig anledning til å komme tilbake til veldig mye av den diskusjonen gjennom den utdanningspolitiske redegjørelsen som jeg har varslet at jeg vil holde, og den debatten som skal komme som en følge av den, men jeg skal gi noen korte svar på utfordringene.

Representanten Lyngstad fokuserte på den profesjonelle pedagogen, en friere lærerrolle som gjør at det som nå ligger i læreplanen, kan realiseres. Det har jeg ingen problemer med å slutte meg til, ei heller den understrekingen som Lyngstad hadde av en bevisst og en kvalitetsbevisst skoleleder, etter- og videreutdanningens rolle og IKTs rolle. Å åpne for den aktive elev er jeg også helt enig i. Å sikre elever medbestemmelse og ha motiverte elever i skolen er selvsagt en grunnleggende forutsetning for å realisere de visjonene vi har for skolen.

At de enkelte skolene må ha en større frihet til å utnytte lokalt handlingsrom, oppmuntre til lokale forsøk og bruke forsøksparagrafen aktivt, er også helt i tråd med det skolesyn og det utviklingssyn jeg har. Så her føler jeg at Lyngstad og jeg er helt på linje i disse hovedutfordringene.

Representanten Løvik nevnte godkjenningsordningen for lærebøker, som det er varslet skal oppheves, og spurte når den saken vil komme. Den vil komme i forbindelse med revideringen av opplæringsloven, som vi har varslet, og vil vel foreligge i begynnelsen av mai, så Stortinget får behandlet den før man går fra hverandre til sommeren.

Når det gjelder lydbøker og punktskrift, vil vi følge opp det arbeidet i nært samarbeid med Kulturdepartementet. Jeg er også glad for at komiteen har sluttet seg til det vi har sagt om det i forslaget fra Regjeringen.

Marit Tingelstad understreket at læreplanen skal være styrende, og at man kan se ting mer i en sammenheng når man får et sånt læresenter. Det er helt riktig. Det er akkurat det som er hensikten, at man kan koble alle de forskjellige elementene til en helhet og drive utviklingsarbeid på en bred front.

Nå satt ikke jeg på Stortinget for ti år siden, men når Rolf Reikvam sier at SV har foreslått dette, stemmer det sikkert. Da må det være en stor tilfredsstillelse for representanten Reikvam å få gjennom SVs forslag, selv om det kanskje ikke var Reikvam selv som satte fram forslaget. Jeg er helt enig i at det er innholdet som nå må stå i fokus. Vi har hatt en periode med veldig store kvantitative reformer: Vi har fått seksåringene inn i skolen, vi har fått en lovfestet rett til treårig videregående utdanning, og vi har også gjort ting i høyere utdanning som har utvidet kapasiteten kraftig. Vi må nå fokusere på innholdet, på kvalitet, på at de elevene som går i skolen, får det tilbudet som de fortjener, at vi får til tilretteleggingen for hver enkelt elev, og at vi bruker ressursene på en best mulig måte.

Jeg er glad for at representanten Reikvam også slutter seg til det arbeidet som vi har varslet, med en effektivise-

ring av offentlig sektor. Jeg tror fleksibilitet, lokal tilpassing og større selvstyre vil være viktige faktorer, men også det som representanten Reikvam understreker, at vi bør se på nivåene også i skolesektoren, samordningen mellom stat, fylker og kommuner, og se hvordan vi samlet sett kan utnytte ressursene på best mulig måte.

Representanten Dørum var opptatt av at den vanlige lærer skal kunne stå oppreist, og at man må gjenreise lærerrollen. Det er ikke noe problem for meg å slutte meg 100 pst. til at lærerne er den viktigste faktoren for å få til en god skole. Det er veldig mange lærere som gjør en enormt god innsats, ikke bare som pedagoger, men også som medmennesker og sosiale utviklere, og læreren er i enkelte tilfeller kanskje den viktigste voksenpersonen i en del elevers liv. Det har jo med generelle sosiale utviklingstrekk å gjøre, som jeg er sikker på at representanten Dørum og jeg er enige om at vi må ta et helhetlig ansvar for å gjøre noe med. Stortinget behandler jo andre viktige store saker i den sammenheng, utjevningsskjema og andre spørsmål. Men lærerne må i lærerrollen få rom til å gjøre den oppgaven som er primæroppgaven, nemlig å sette læreplanene ut i livet og gi elevene den undervisningen som skal til. Nå sier jo læreplanene noe mer enn det som faller inn under et mer snevert kunnskapsbegrep, som jeg føler kanskje enkelte er opptatt av. Vi skal lage en skole som gjør at elevene blir det samarbeidende mennesket og det sosiale mennesket, og det er veldig mange dimensjoner ved skolen. Men jeg er åpen for at den enkelte kommunen f.eks. kan se sine ressurser i sammenheng. De ressursene man bruker på andre velferdstjenester som ungene skal ha, bør ses i sammenheng med skolesituasjonen, slik at lærerne kan få bedre rom til å gjøre sin jobb.

Så sier «distriktsrepresentanten» med den klingende Oslo-dialekten sin at nå må vi passe på storbyens interesser. Jeg er enig i at storbyene har spesielle utfordringer, og kanskje da særlig Oslo, med en veldig sammensatt elevmasse sosialt, og med andre kulturelle språklige sammensetninger av elevmassen som gjør at skolen her har ekstra oppgaver. Men også i Oslo er det mange lærere som gjør en veldig, veldig god jobb i en trang ressurs-situasjon, og vi skal være oppmerksomme på det. Jeg tror Læringsssenteret kan bidra til at det også her blir utviklet nye gode ideer og samordnede ideer som kan komme andre til nytte.

Men jeg vil også si at hver enkelt kommune, deriblant Oslo, har et eget ansvar for å sikre at skolene får de ressursene de trenger, bl.a. at man utnytter de inntektsmulighetene som kommunene har. Det finnes kanskje også i Oslo et potensial for det, slik at skolen kunne vært tilført enda mer ressurser uten at man må gå til staten for å få de ressursene.

Men jeg er glad for debatten og at komiteen slutter seg til hovedtrekkene i det som er foreslått, og jeg ser fram til den debatten som vi skal ha i forbindelse med utdanningspolitisk redegjørelse i mai.

Åse Wisløff Nilssen (KrF): «Utvikling og produksjon av lydbøker vil kunne legges til Tambartun kompe-

tansesenter for spesialundervisning», står det i merkna-
dene. Det er bare den lille biten med lydbøker jeg har lyst
til å ta opp.

Hovedgruppene for bruk av lydbøker er de blinde og
svaksynte, og de trenger én type lydbøker. Men den store
gruppen med dysleksi, spesifikke lesevansker – og man
kan også legge til gruppen med fysiske funksjonshem-
ninger der mange opplever lydboken lettere tilgjengelig
enn papirutgaven – de trenger en litt annen type lydbøker.

Det aller viktigste er å gjøre fagstoffet tilgjengelig for
alle elever, og der er vi ikke i dag. For grunnskolen skal
alle lærebøker være lest inn fra høsten 2000, men i vide-
regående skole er det fortsatt veldig mye igjen. Det er in-
gen likeverdig skole så lenge ikke alle får lov til å tilegne
seg det nødvendige lesestoff. Noen får ikke med seg den
viktige lærdom som forventes av dem også i forhold til
det å få karakterer. De blir hengende etter og får skole-
problemer. Det fører ofte til uro og atferdsproblemer. De
blir lett oppfattet som problembarn, og etter hvert kan-
skje også som et problem i samfunnet. Vi vet at det kan
bli rusproblemer, og noen hevder seg på den kriminelle
løpebane og havner i fengsel.

Det er denne helheten og sammenhengen som jeg ut-
fordrer statsråden til å se nærmere på. Når vi leser i avi-
sene, står det gjerne at elevene i gjengen har dysleksi. Vi
leser om noen med atferdsproblemer, og da står det gjer-
ne i en setning at de har lese- og skrivevansker. Vi må
skjønne at det er et rop om hjelp. Lydbøker er en av de
viktige tingene vi har til å forebygge bivirkningene som
vi ikke ønsker.

Lydboken kan man si er dagens – ja nesten gårds-
dagens – teknologi, og den er i ferd med kanskje å bli over-
tatt av andre områder. Jeg kan nevne CD-er og program-
varer hvor man kan lese eller snakke til datamaskinen og
få det på skjermen som skrift, og også få det skriftlige
lest opp; eksempelvis utvikler Nordisk Språkteknologi
på Voss slik programvare. Jeg håper at det går an å ta i
bruk den programvaren for de funksjonshemmede aller
først, for å kompensere for den dårlige leseferdigheten og
skriveferdigheten. Så min konklusjon blir en utfordring
til statsråden om å bidra til at det blir utviklet programva-
re som kompenserer for dårlig lese- og skriveferdighet,
se på behovet for hjelpemidler, se på de hindringer som
åndsverkloven og portokostnadene utgjør, og få til en let-
tere håndtering av de lydbøkene og de hjelpemidlene vi
har i dag.

G u n n a r B r e i m o hadde her overtatt presi-
dentplassen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.
(Votering, se side 2845)

S a k n r . 6

*Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomi-
teen om forslag fra stortingsrepresentantene Anneliese
Dørum, Tomas Norvoll, Ursula Evje, Petter Løvik og Rolf
Reikvam om tiltak for å sikre de økonomiske forholdene*

*for studenter som gjennomfører obligatorisk praksis i for-
bindelse med opptak til dyrepleierutdanningen ved Nor-
ges veterinærhøgskole (Innst. S. nr. 155 (1999-2000), jf.
Dokument nr. 8:32 (1999-2000))*

Anneliese Dørum (A): Dette er en enstemmig komite-
innstilling, men jeg har lyst til å føye til noen merknader.

Dette gjelder jo bare en liten gruppe unge mennesker.
Det er bare 14 som hvert år kommer inn på dyrepleierut-
danningen ved Norges veterinærhøgskole. Vi er gjort
oppmerksom på at de som søker dette studiet, er nødt til
å gjennomføre et års obligatorisk praksis uten å få lønn i
praksisperioden, slik at de er avhengig av å ha egne øko-
nomiske ressurser for å klare seg gjennom dette året.
Dette har komiteen grepet fatt i, fordi vi mener at økono-
mien ikke skal være noen hindring for noen ungdom som
ønsker å ta en utdanning – man skal kunne ta den utdan-
ningen man ønsker, uavhengig av økonomi.

Om to år vil praksis være innbakt i selve studiet, men
innen det skjer, vil de som ønsker opptak, måtte ta et års
obligatorisk praksis. Vi har derfor ønsket å finne en over-
gangsordning som gjør at de som ikke klarer å finne eg-
net praksis med lønn, er sikret at de får inntekt i denne
perioden. Og jeg er glad for at statsråden har reagert po-
sitivt på dette forslaget og går inn for at Veterinærhøg-
skolen skal kunne gi forhåndstilsagn for en del av stu-
dentene, slik at de, når de går inn i praksisåret, vil kunne
få lån i Lånekassen.

Jeg vil da oppfordre statsråden til å sørge for at det
snaest mulig vil bli gitt en orientering om dette, slik at
de som nå skal gå inn i praksisåret, er klar over at de kan
søke og få beskjed på forhånd om de er opptatt eller ikke,
og på den måte være sikret studielån.

Jeg ønsker disse unge menneskene lykke til, og anbe-
faler innstillingen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.
(Votering, se side 2846)

S a k n r . 7

*Interpellasjon fra representanten Ursula Evje til kirke-,
utdannings- og forskningsministeren:*

*«På grunn av påstått dårlig kommuneøkonomi frem-
mer administrasjonen stadig oftere forslag om nedleg-
ging av små skoler og transport av elever til sentralskoler
uten tilstrekkelige konsekvensanalyser basert på kostna-
der og ulemper. Senest har «skulekommunen» Volda ved-
tatt å legge ned fem skoler og transportere elevene langs
meget rasfarlige veier uten tilstrekkelig sikring av veiene
før vedtakene iverksettes. Vedtaket medfører en meget
stor utrygghetsfølelse blant de barn og foreldre dette gjel-
der, og som føler seg overkjørt av kommunen.*

*Kan det være rimelig at et kommunestyre skal kunne
sende barn ut på svært farlige veier basert utelukkende på
påstander om marginale innsparinger, og bør ikke forel-
dre gis sterkere rett til å bli hørt og tatt hensyn til i slike
saker som i så sterk grad forandrer barnas livssitua-
sjon?»*

Ursula Evje (Frp): Jeg har her fremmet en interpellasjon basert på en nedleggelse av småskoler som vi har vært vitne til gjennom mange år, og som ikke ser ut til å ta noen ende.

Bekymrede foreldre klager, naturligvis, de er redd for sine egne barn. Lærerlagets leder har tatt problemet opp i mange forskjellige sammenhenger. Jeg er dypt og oppriktig uenig med henne i en lang rekke ting, men når det gjelder nedleggelse av småskoler i distriktene, er vi 100 pst. samstemte. Dette er ikke bra. Det er rett og slett en politikk basert på selvskudd uten snev av fremtidige vyer om et fortsatt liv i Distrikts-Norge. For ordens skyld vil jeg gjøre den ærede forsamling oppmerksom på at Norge er mer enn de store byene med et tillegg av Tromsø.

Grunnen til offentlig rasering av barns trygghet i nærmiljøet sies å være dårlig kommuneøkonomi. Er den norske kommuneøkonomien virkelig så dårlig at barn, syke og eldre må sendes på legd i velferdssamfunnet?

Enhver kommune har tilstrekkelige midler til å sikre de kommunale kjerneområdene på en forsvarlig måte dersom det politiske flertall ønsker å gjøre det. Eller mener statsråden at overføringene til skolene i kommunene ikke sikrer en forsvarlig skoledrift?

Hva er så det viktigste ansvarsområdet for kommunene? «Elementary, dear Mr. Watson.» Det er å ivareta og sikre innbyggernes primære behov etter lov, på innbyggernes premisser. Skole er et viktig premiss for at yngre mennesker vil bosette seg utenfor tettområdene og de store byene. Uten skoler hjelper det ikke mye med virkemiddelpakker som kun vedtar at et geografisk område ikke kan anses å være noe annet enn et underutviklet strøk i forhold til de mer urbane områder.

Den såkalte Agdermodellen – det matematiske beregningsgrunnlaget som endrer voksne og barn til tall – legger opp til at store sentrale skoleenheter er billigere for kommunene å drive. Hvem vil ta på seg ansvaret for dette regnearket hvis liv går tapt? Jeg velger ikke å karakterisere beregningsmodellen, som setter økonomi over den enkeltes muligheter og trivsel.

Fremskrittspartiet derimot vil, som jeg regner med at alle vet, ha en skole hvor pengene skal følge den enkelte elev. Denne modellen betyr at foreldrene har kontroll med hvor barnet skal gå på skole og hvilke faglige kvaliteter som skal legges til grunn, og hvor rammene i L97 gir et relevant minimum av basiskunnskap.

Når så Volda, skolekommunen par excellence i Norge, helt plutselig vil legge ned fem skoler – det var det de begynte med, i øyeblikket er det bare to, men flere ligger i kjølda – og busse barna langs de kanskje mest rasutsatte veier i Norge, må det være en total kortslutning.

Framlegget til behandling i skule- og kulturutvalet den 16. februar 2000 sier:

«Ved mange av kombinasjonane til endring i skulestrukturen vil den nye skulevegen vere på strekningar med rasfare.»

I en kommune med Voldas spesielle geografi er det ikke alternative veier til disse rasutsatte skoleveiene. Det spiller formodentlig ingen stor rolle for den enkelte om en blir tatt av et stein- eller jordras, eller om det er en

snøskavl som detter i hodet på en. Et menneske eller en skolebuss blir ganske sjanseløse mot disse enorme kreftene. Er det en ansvarlig skolemodell å utsette barn i statsskolen for dette hver dag, 200 skoledager i året? Det blir 400 ganger forbi rasfarlige strekninger pr. år pr. barn. Vi vet av all statistikk at risikoen for uhell øker proporsjonalt med lengden på veien som blir trafikkert. I tillegg vet vi at det på disse veiene går ras hvert år, men vi vet aldri når raset går.

Jeg vil be statsråden utdype hvordan vi skal forstå L97, som sier at skolen skal være et kulturbærende sentrum i nærmiljøet. Hva blir nærmiljøet for barn som bor flere kilometer borte fra dette kulturbærende sentrum? Og hvordan skal statsråden sørge for at disse barna kan bruke denne institusjonen også utenom skoletid? For det er vel slik at disse barna skal ha samme mulighet som andre for sosialt samvær med jevnaldrende?

Videre vil jeg tillate meg å sitere en liten snutt til fra saksframlegget:

«Det inneber også at det vert trangt på ein del skular. Det gjeld Mork, Austefjord og Folkestad. Den sistnemnde skulen treng eit klasserom til om to år.»

Kort kan det sies at nedleggingen innebærer økte skysstutgifter, økte SFO-utgifter på grunn av dårlig kommunikasjon for enkelte, økte bygningsmessige kostnader i løpet av en relativt kort periode, samtidig med at kommunene skal opprettholde et forsvarlig kvalitativt nivå på undervisningen. Det likeverdige opplæringstilbudet for barn i Volda kan meget fort komme i en kritisk situasjon. Hvis det likeverdige kvalitative opplæringstilbud settes under press ved en innsparing av de beregnede 225 rammetimer pr. uke, skjer følgende:

«Det vert såleis innspart om lag 80 timar pr. veke meir enn det som trengs for å halde oppe rammetimetallet på noverande nivå.»

Tenk det; ikke å øke rammetimetallet, men holde det oppe på det nåværende nivå! Det konkluderes med at kvaliteten på de skolene som ikke nedlegges, blir bedre, både fordi rammetimetallet på disse skolene ikke reduseres, og fordi andre udefinerte poster skal styrkes vesentlig. Jeg har her igjen et nytt spørsmål: Hvordan kan noe bli bedre når det ikke blir styrket? Man beholder jo bare rammetimetallet. Hvordan kan en administrasjon i en kommune hevde at dette blir bedre enn det de har? Det henger jo bare ikke på greip. Alt blir i realiteten ved det gamle, med unntak av at flere elever skal stues sammen på det samme antall timer. Vi snakker her om en sum på den fantastiske størrelse av ca. 390 000 kr høsten år 2000. I tillegg er det i fremlegget en innsparing på spesialundervisningen på 5 pst. Dette er ikke holdbart. Det er så naivt og lite gjennomtenkt at det blir tilnærmet spenstig.

Det må være klinkende klart at Volda kommune, som alle andre kommuner, står fritt til å bruke av sine frie midler til skoledrift. De står ikke bare fritt, men finansieringen av statsskolen er lagt opp slik at en minimumsløsning blir finansiert via rammetilskuddet, og resten skal finansieres av kommunenes frie midler. Det er merkelig hvor vanskelig det er for en del kommuner å

innse at uten innbyggere har ikke kommunen noen berettigelse og bør antakeligvis legges ned som eget forvaltningsorgan. Vil ikke folk bo der, de yngre, så dør jo de gamle ut, og til slutt vil dette være et faktum.

Det er viktig å vise til at Volda kommune og Møre og Romsdal ikke er spesielle i denne sammenhengen, selv om også Herøy kommune visstnok ønsker å legge ned et enda større antall skoler. Hordaland er i samme situasjon, og Nord-Trøndelag stiller høyt oppe på listen. Sågar i statsrådets eget hjemfylke, Sør-Trøndelag, er det flere kommuner som fremmer ønske om skolenedleggelse. Bjugn kommune, som vi alle kjenner av omtale, er en av dem. Det er med en viss undring en observerer at politikere og administrasjon i denne utsatte kommunen ønsker å bryte ned det trygge nærmiljøet for å sentralisere elever til større skoleenheter lenger borte fra hjemmet enn strengt tatt nødvendig.

Jeg skal ikke omtale hver enkelt skole eller kommune; det vil ta altfor lang tid. Jeg vil isteden snakke litt om rassikringsplanen for riks- og fylkesveiene i Møre og Romsdal. Den viser at mye er gjort i forhold til rassikring i dette fylket, men det er betenkelig mye som står ugjort før barn kan busses uten mål og mening. Stedsnavn og navn på rasutsatte områder som ikke er sikret, vil ikke hjelpe de tilstedeværende representanter spesielt mye, med unntak av de som bor i fylket. Å snakke for disse representantene er vel å snakke for døve ører, siden de ikke på selvstendig grunnlag har tatt nødvendig initiativ i saken på et langt tidligere tidspunkt enn det jeg har kunnet gjøre.

Denne interpellasjonen har vært fremmet tidligere, for Lilletun. Han fikk ikke anledning til å ta den. Jeg har fremmet den igjen for den nye statsråden, og jeg vil vise til at det har gått to ras på disse veiene siden jeg fremmet interpellasjonen. Det siste var den 30. mars. Jeg håper at noen kan gjøre noe med denne saken.

Statsråd Trond Giske: Avgjørelser om skolenedleggelse har stor betydning for foreldre og elever og hele lokalsamfunnet. Det er derfor viktig at kommunen sørger for at sakene er så godt utredet som mulig før vedtak fattes. Blant annet er det viktig at kommunen utreder forholdet til skoleskysen.

I en sak om skolenedleggelse skal kommunen ha rimelig kjennskap til synspunktene til dem som berøres av nedleggelsen. I den sammenhengen vil det være naturlig at samarbeidsutvalget ved skolen blir hørt. Ved at sakene blir lagt fram for samarbeidsutvalget ved de aktuelle skolene, får også de impliserte partene kunnskap og varsel om at skolen kan bli lagt ned, og de kan få gitt uttrykk for sitt syn på saken før vedtaket er fattet. Ved at foreldre og elevene på den måten får delta i prosessen, vil det også være lettere å akseptere vedtak om skolenedleggelse.

Etter opplæringsloven § 11-1 skal det ved hver grunnskole være et samarbeidsutvalg hvor også foreldrene er representert. Samarbeidsutvalget har rett til å uttale seg i alle saker som gjelder skolen.

Jeg vil også vise til opplæringsloven § 8-1 første ledd annet punktum:

«Kommunen kan gi forskrifter om kva for skole dei ulike områda i kommunen soknar til.»

I innstillingen til opplæringsloven uttaler kirke-, utdannings- og forskningskomiteen bl.a. følgende:

«Komiteen viser til at regulering av kretsgrenser bestemmes av kommunen gjennom forskrift, jf. § 8-1. Spørsmål om skolestruktur og eventuelle nedleggelse av skoler berører foreldre og nærmiljø stort. Komiteen mener det er viktig å gi foreldre mulighet til å uttale seg om disse spørsmål før beslutninger fattes. Komiteen vil i denne sammenheng vise til at departementet i sin kommentar til § 8-1 første ledd andre punktum legger til grunn at forvaltningsloven § 37 innebærer at blant andre foreldrerådet eller samarbeidsutvalget ved de enkelte skoler skal høres før kommunen vedtar forskriften.»

Sivilombudsmannen har vurdert flere saker om skolenedleggelse og har presisert at saksbehandlingsreglene i slike saker må følges. Han har også gitt Stortinget en særskilt melding om det, der han fremholder betydningen av at de vedtaket direkte gjelder, får anledning til å uttale seg. Jeg viser i den forbindelse til Innst. S. nr. 90 for 1998-99, Innstilling frå kontroll- og konstitusjonskomiteen om særskild melding om sivilombudsmannen (Stortingets ombodsmann for forvaltninga) si undersøking av fire saker om nedlegging av skular.

I innstillingen understreket flertallet i komiteen at alle parter i en sak har krav på å bli hørt før endelig vedtak treffes. Flertallet pekte videre på samarbeidsutvalgets funksjon i forhold til uttaleretten, men det kunne ikke se at kommunen hadde plikt til å legge spørsmål om skolenedleggelse fram for samarbeidsutvalget i forkant av de folkevalgte organers behandling av disse sakene. Det ble understreket at når kommunen opprettet samarbeidsutvalg for å håndtere slike spørsmål, var det etter flertallets oppfatning svært dårlig forvaltningsskikk ikke å høre disse instansene. Flertallet understreket også at kommunen skal ha størst mulig frihet til å organisere sin virksomhet tilpasset lokale forhold og behov.

Jeg vil derfor understreke betydningen av at kommunen følger regler for god forvaltningsskikk i behandling av saker om skolenedleggelse. Jeg vil likevel understreke at det er kommunen som har myndighet til å treffe de endelige avgjørelsene, dersom den holder seg innenfor det regelverket som gjelder på området. Det er kommunen selv som bestemmer hvilke skoler en kommune skal ha. Jeg har derfor ikke anledning til å gi kommunen pålegg om hvordan skolestrukturen i kommunen skal være. Jeg tar heller ikke sikte på å legge fram lovforslag som endrer dette.

Når det gjelder rassikring og trygge skoleveier og trygge veier for alle, var Arbeiderpartiet en pådriver i budsjett samarbeidet for å få en økt bevilgning til det. Jeg er helt overbevist om at arbeidet for rassikring vil bli fulgt opp også av den nye regjeringen.

Ursula Evje (Frp): Statsråd Giske har gitt en utmerket fremstilling av hvordan dette fungerer, og helt klart satt fingeren på systemets utilstrekkelighet og foreldre-

nes manglende mulighet til å kunne påvirke disse resultatene. Han har beskrevet det i detalj. Det eneste han glemte å sitere, var sin egen partifelle Kosmo, som sa: Vi har jo hørt alle. Hva mer kan de forvente? Det er vi som bestemmer.

Dette er en rimelig arrogant måte å drive politikk på.

Statsråden sa at sakene blir lagt fram for SAU for at man skal få «kunnskap» om nedleggelse. Men skal ikke foreldrene kunne øve noen som helst slags påvirkning på disse nedleggelsene, som blir forsvart med at kommunene ikke har økonomi til å drive med sine primær oppgaver?

I min hjemkommune, som har vært styrt sammenhengende av Arbeiderpartiet nær sagt siden tidenes morgen, har man en lang rekke saker – «kjekt å ha»-saker – som har forrang foran lovpålagte oppgaver. Dette tror jeg ikke er spesielt, jeg tror ikke det. Jeg tror det er ganske normalt i de fleste kommuner. Beklageligvis tror jeg ikke det spiller så mye rolle hvem som leder dem heller, og det er enda mer skremmende.

Men det som er viktig her, er at § 8-1 i opplæringsloven også sier at elevene skal ha rett til å gå på den nærmeste skolen. Det bør kunne tolkes slik at har en elev rett til å velge det nærmeste, har han også rett til å velge noe annet. Den fortolkningen har Statens Utdanningskontor i Oslo og Akershus lagt opp til og brukt i to saker hittil.

Det jeg imidlertid var mest opptatt av, var ikke om saksbehandlingsreglene var fulgt i denne saken, men om det er relevant – og gjennomtenkt godt nok – å bruke kommuneøkonomi som unnskyldning for å sette barnas liv og helse på spill, uten at statlige tiltak på skoleveien er gjennomført før dette skjer. Vi kommer i den situasjon at dersom barn blir drept på vei til skolen – og det kan meget vel skje – har faktisk barneliv en pris. De er verdsett i den enkelte kommune og i denne sal, og det vil ikke jeg og Fremskrittspartiet være med på. Vi vil heller ikke tømme distriktene for folk, som flertallet synes å ville.

Statsråd Trond Giske: Jeg blir egentlig litt forvirret av interpellanten. På den ene siden har jeg oppfattet at både hun og Stortinget ønsker større lokalt selvstyre, større lokal tilpassing, større lokal frihet i utøvelse av skolepolitikken. Samtidig tar man her fra Stortingets talerstol nærmest en detaljert opprøpning av lokale grendeskoler som man er uenig i blir nedlagt. Man kan ikke få begge deler samtidig – skal man ha et lokalt selvstyre, må det selvstyret være reelt. Vi kan se til at forvaltnings-skikk blir fulgt, at folk blir hørt, at man sikres deltakelse, men kommunenes innbyggere velger selv sine lokalpolitikere, og de har ansvaret for å gjøre det valget. Hvis representanten Ursula Evje er misfornøyd med de lokalpolitikkerne, kan hun få anledning til å gjøre noe med det i kommunevalget i 2003 ved å stille opp der i den lokale valgkampen og bidra til at andre politikere blir valgt, og at andre beslutninger blir tatt.

Så blir jeg også forvirret av tolkningen og understrekningen av § 8-1, om at man har rett til å gå på den nærmeste skolen. Så vidt jeg har oppfattet, har representanten Evjes parti vært en sterk pådriver for såkalt fritt

skolevalg, nemlig at elevene skal kunne velge fritt hvilken skole de vil gå på, og at karakterer og andre forhold skal bestemme hvem som kommer inn hvor. Det er ikke forenlig med retten til å gå på den nærmeste skolen – det er tvert imot motsatt. Jeg er helt enig i det som Evje nå sier, om retten til å gå på nærmeste skole, og derfor har jeg vært og er fortsatt kritisk til fullt frislipp på skolevalg. Det betyr ikke at en kommune ikke kan nedlegge grendeskoler. Man skal fortsatt få lov til å gå på den nærmeste skolen, for hvis den grendeskolen er nedlagt, er det en annen skole som er den nærmeste skolen. Paragrafen kan ikke tolkes dit hen at enhver skolestruktur blir fastfrosset fordi det eksisterer en nærmere skole som man da ikke kan nedlegge, for da får man ikke gå på den nærmeste skolen.

Det tredje som jeg blir forvirret av, er at man ønsker å gi kommunene muligheten til å opprettholde grendeskolene. Man ønsker å gi mulighet for fylkene til å investere mer i rassikring samtidig som man står for en politikk som dramatisk vil redusere kommunenes og fylkeskommunenes inntektsgrunnlag ved en dramatisk reduksjon av skatter og avgifter. Ursula Evje sier at barneliv har en pris, og hvis et barn dør på veien av ras, har det en pris. Ja, det er veldig mange ting vi kunne gjøre både innenfor helsevesen, innenfor rassikring, innenfor annet sikringsarbeid for å sikre liv. Men det krever penger, og hvis man samtidig skal fjerne avgifter på tobakk og alkohol, redusere eller fjerne formuesskatt, fjerne eiendomsskatt, redusere moms, redusere inntektsskatten, fjerne toppskatten – til sammen kanskje 100 milliarder kr, hvis man følger Fremskrittspartiets program – ja da har helt sikkert mange liv en pris. Men nedsettelse av avgifter på tobakk og alkohol er altså for enkelte viktigere.

Tomas Norvoll (A): Arbeiderpartiet er selvfølgelig for en god kommuneøkonomi, vi er for en god skole, og vi er for en trygg skolevei. Når jeg hører denne debatten og denne interpellasjonen, synes jeg faktisk det nesten er litt komisk. For Fremskrittspartiet har bestandig vært opptatt av å kutte i offentlig sektor, de har vært opptatt av å privatisere offentlige tjenester, også skoleverket, og de har vært opptatt av å fjerne sentralstyring. Det har på en måte vært noe trygt og greit over det – vi har visst hvor de stod, og vi har visst hvor de kom i enhver debatt. Men nå, plutselig, en time før påskeferien, hopper altså representanten Evje opp og kjemper for grendeskolen og viser en rørende omtanke for kommuneøkonomien. Jeg syns dette er overraskende.

Under behandlingen av det siste statsbudsjettet foreslo Fremskrittspartiet å kutte 11 615 000 000 kr – 11,6 milliarder kr – i kommunesektoren. Jeg vet ikke hvor mye en grendeskole koster i gjennomsnitt, men jeg innbiller meg at en får en del grendeskoler for 11,6 milliarder kr, så det må være et eller annet som ikke henger sammen. Jeg tror jeg kan gå så langt som til å si at det Ursula Evje presterer her i dag, må være norsk mesterskap i dobbeltkommunikasjon. Man kutter altså dramatisk på kommuneøkonomien, og så beklager man seg når man ser at tjenestene blir dårligere. Nå får vi om noen få uker sjansen til å dis-

kutere kommuneøkonomi her i salen på nytt, og jeg er litt spent på hvor Fremskrittspartiet skal havne da – dvs. jeg er ikke så fryktelig spent, for jeg regner med at da er de tilbake i det samme gamle sporet.

Jeg har opplevd at det har vært en ganske stor tverrpolitisk enighet om at vi må få til større grad av lokalt selvstyre, vi må få flere beslutninger fattet lokalt. Det er noe jeg har opplevd at de aller fleste partier, de aller fleste her i salen, har vært enig i – man har ønsket at de lokale myndighetene skal ta mer av avgjørelsene i stedet for at alt skal foregå i denne salen. Da er det litt overraskende når nå Fremskrittspartiet plutselig går stikk imot dette og ønsker å gå inn og detaljregulere hva slags skoler i distriktene som skal bestå, og hva slags skoler som skal nedlegges. Og nå har man sett en del debatter rundt omkring i kommunene om nedlegging av grendeskoler, og jeg har ikke opplevd at Evjes partifeller i Fremskrittspartiet i kommunene har stått på barrikadene for å prøve å berge små skoler – jeg tror knapt det finnes eksempler på at det har skjedd. Det jeg lurte på, er om det nå er slik at dette er en totalt ny tenkning fra Fremskrittspartiet, og at vi kan forvente oss at Fremskrittspartiet i de lokale kommunestyrene og de lokale fylkestingene kommer til å stå på for å berge en desentralisert skolestruktur og kommer til å kjempe hardnakket for hver eneste grendeskole rundt omkring i landet.

Per Sandberg (Frp): Situasjonen i Volda er ikke enestående. Derfor blir jeg litt overrasket når både statsråden og representanten fra Arbeiderpartiet etterlyser eksempler på at Fremskrittspartiet har stått på og kjempet for bygdeskolene. Jeg vil anbefale både statsråden og representanten Norvoll å ta seg en tur til Nord-Trøndelag. For det er ikke lenger siden enn torsdag at kommunestyret i Levanger kommune med Arbeiderpartiet i spissen foretok en massiv nedleggelse av bygdeskoler. Dette skjedde rett og slett fordi Arbeiderpartiet og Senterpartiet i fellesskap i 15-20 år har vanstyrt økonomien i Levanger kommune på en slik måte at man stod overfor valget enten å legge ned skoler eller å komme under statlig administrasjon. Og når Arbeiderpartiet i den kommunen fikk valget mellom disse to alternativene, valgte de altså å legge ned skolene.

Dette er en interessant debatt, og jeg deler selvfølgelig statsrådens syn på at samarbeidsutvalgene skal høres før nedleggelse. Det blir de selvfølgelig også – det skulle bare mangle. Men så skiller statsråden og undertegnede lag. For når han snakker om at kommunene har myndighet, vet jeg ikke hvorvidt han peker på administrasjonen eller politikerne. Min erfaring er at det er administrasjonen som foretar nedleggelsene, og at det skyldes rolleskiftet i forvaltningen, der politikerne har blitt utredere og administrasjonen de som tegner opp løpet.

Når det gjelder valgfriheten, er det ikke riktig det statsråden sier. Det at eleven har rett til å velge den nærmeste skolen, påstår han er det motsatte av Fremskrittspartiets modell. Men Fremskrittspartiets modell er akkurat det at foreldre og elever fritt skal få velge. Og da kan de velge den nærmeste skolen, og stort sett tror jeg at for-

eldre og elever ønsker det, men det kan selvfølgelig være eksempler på at de ønsker andre valg. Situasjonen er i dag den at myndighetene som statsråden kaller det, eller lokalpolitikkerne sitter på sin taburett og peker på hver enkelt elev og sender dem fra den ene kanten av kommunen til den andre. Det er akkurat den problematikken som vil le forsvinne gjennom Fremskrittspartiets system der pengene følger eleven. Og da vil jeg si med en gang – for det blir vel en del av debatten senere, tenker jeg – at vi selvfølgelig ønsker å differensiere og ta høyde for de lokale forholdene slik at det blir en differensiert pris.

Så har jeg også lyst til, selv om dette ikke er en debatt om kommuneøkonomi, å peke på de tallene som er kommet fram i forhold til underskuddet i kommunene, og å se på de eiendomsforholdene som kommunene har. Kanskje er ikke våre kommuner så fattige likevel.

Elsa Skarbøvik (KrF): Kristelig Folkeparti er også bekymret for grendeskolenes situasjon. Skolesektoren havner ofte i en klemme mellom andre sektorer i en presset kommuneøkonomi, bl.a. på grunn av øremerking til gjennomføringen av reformer for å nå viktige nasjonale mål innenfor eldreomsorg og helse. Dette må vi ta på alvor og sørge for at skolen sikres tilstrekkelige midler. Men jeg er ikke sikker på at grendeskoler kommer særlig godt ut om pengene bare følger eleven, og jeg er heller ikke overbevist om at Fremskrittspartiets forhold til kommuneøkonomi vil bedre grendeskolenes vilkår.

Kristelig Folkeparti har tro på det lokale selvstyret og ønsker å legge til rette for lokale prioriteringer. Men det er da av avgjørende betydning at det sikres mer frie midler i kommuneøkonomien slik at det blir muligheter også for å opprettholde grendeskolen. I den forbindelse var det et viktig signal som kom fra sentrumsregjeringen, da det ble lagt inn 50 mill. kr ekstra i rammen i fjor for å sikre fortsatt opprettholdelse av grendeskolen. Det var nettopp fordi man tok disse skolens situasjon på alvor.

Skolen har en stor betydning for et levende lokalsamfunn og for å beholde bosettingen i et lokalmiljø. Dessuten bidrar skolen i sin undervisning til å opprettholde og videreutvikle lokale tradisjoner.

Det er verdt å merke seg at spørsmål om skolenedleggelse i kommunene har utløst et sterkt lokalt engasjement. Grendeskolenes positive betydning i lokalsamfunnene må ikke undervurderes. Ofte har skolen en funksjon langt utover det å være lærested. Den er også et samlingssted og en møteplass i ulike sosiale sammenhenger. Undersøkelser har f.eks. vist at fådelte skoler er mer aktive i bruk av IKT, da det ser ut til å være lettere å kunne få til endringer i mindre enn i større skoler.

Skolenedleggelse i kommunene har også utløst lokalt engasjement for private skoler. Derfor vil en satsing på å opprettholde grendeskoler være en satsing på opprettholdelse av den offentlige skolen.

For å sikre at skoler ikke nedlegges unødig er det viktig å ha en grundig prosess forut for selve avgjørelsen. Det var derfor viktig at sentrumsregjeringen i innstillingen til opplæringsloven fikk gjennomslag for forskrifts-

festing av at foreldrene skal være høringsinstans ved skolededleggelse. Foreldrenes medbestemmelsesrett er dermed sikret på en bedre måte enn tidligere.

Antall nedleggelse de senere årene har vært stabil. Det dreier seg om 20-30 skoler de siste årene. «Sett skolen på dagsordenen, og folk engasjerer seg», skrev Kommunal Rapport den 13. april. Det vises til en undersøkelse der ca. 60 pst. av ordførerne har opplevd press i forbindelse med skolesaker. «Hadde det ikke vært for engasjementet fra foreldrene, ville disse ... skolene blitt lagt ned», sier varaordføreren i Strand. Det viser at det går an å få politikere til å snu.

Petter Løvik (H): Det er fire grunnar til at eg tek ordet i denne debatten. Men la meg, før eg begynner på realitetane, seie at sjølvsagt er det veldig mykje bra og positivt å seie om dei små skulane.

Den første grunnen er at representanten Evje i interpellasjonen kjem med påstandar overfor min heimkommune Volda, i alle fall indirekte, som eg ikkje kan la stå uimotsagde. Det blir nærast gitt eit inntrykk av at her er ikkje foreldra blitt høyrde, og lokalsamfunnet er ikkje blitt høyrte. Det har kome 246 fråsegner til denne saka frå foreldre, elevar og grendelag, og dei er på ingen måte eintydige. Det har vore halde høyringar. Det har vore utgreidd 17 forskjellige alternativ. Det har vore gjort faglege utgreiingar om økonomiske, pedagogiske og sosiologiske sider, og dette arbeidet har gått over fleire år. Det har vore halde store møte der foreldra og andre har kome til orde. Den bør i alle fall ikkje Volda kommune ha hengande på seg.

Den andre grunnen er at sjølv om det er veldig mykje bra med grendeskulane, er det ikkje noko eintydig om ein liten skule er bra eller dårleg for elevane. Av dei to skulane som skal leggest ned i Volda frå hausten, har den eine seks elevar, og den andre har elleve elevar. Den tredje skulen som skal leggest ned neste haust, ville om tre-fire år hatt fem elevar igjen. Vi snakkar om tre skular med til saman 22 elevar som skal dekke årsklassane 1-7, og då er det spørsmål om dette er verkeleg gode løysingar. Personleg er eg i tvil om ein klarer å få eit godt pedagogisk tilbod i desse, men det er klart at det kan i enkelte skular gå bra, i andre skular gå dårlegare. La meg også understreke at dei innsparingane som skjer her, skal kome skulen til gode i form av rammetimetal som ein elles måtte ha kutta dramatisk.

For det tredje gjeld det dette med rassikring og rasfare. Eg bur ved ein av dei fjordane som er veldig rasutsatte, og eg kjenner dette ut og inn. På dei strekningane som representanten Evje nemner, reiser det dagleg skuleelevar til og frå skule. Folk reiser til og frå trening og annan organisert aktivitet. Så kan eg få hjelp frå Framstegspartiet til å skaffe meir midlar til rassikring til Møre og Romsdal, vil eg sjølvsagt seie ja takk til det.

For det fjerde: Det spørsmålet som i grunnen opptek meg mest, er å få gjort klart kva det eigentleg er representanten Evje vil. Kva er det Framstegspartiet konkret vil gjere? Det blir sagt at pengane skal følgje elevane. Ja vel, la oss gå ut frå 30 000 kr, som er gjennomsnittet for

driftskostnader. Skal ein drive Steinsvik skule for seks gonger 30 000 kr, altså 180 000 kr i året, eller Hjartå skule for 150 000 kr i året? Den modellen går ikkje på småskular. Då er spørsmålet: Skal Stortinget eller andre meir inn og detaljstyre kommunane ved å nekte kommunane å legge ned skulane, eller vil ein ha øyremerkte midlar? Det må kome eit konkret svar og ikkje berre ei problemskildring.

Marit Tingelstad (Sp): Jeg er noe usikker på hvordan jeg skal tolke signalene i den første setningen i interpellasjonen til Ursula Evje. Her sies det: «På grunn av påstått dårlig kommuneøkonomi fremmer administrasjonen stadig oftere forslag om nedlegging av små skoler» osv. Det kan vel ikke være noen tvil om at mange kommuner sliter med meget stram kommuneøkonomi i dag. Har ikke Fremskrittspartiet fått med seg det? Interpellanten har antakelig registrert, som meg, at det fra kommuneadministrasjonens side foreslås nedlagt flere skoler enn det politikerne til slutt vedtar. Det har det kommet dokumentasjon på i det siste. Det er i seg selv veldig bra og viser at lokaldemokratiet fungerer.

Jeg tviler ikke på at de eksemplene som interpellanten har i interpellasjonen, samsvarer med virkeligheten. Men når det er sagt, forutsetter jeg at vedtakene som er gjort av lokalpolitikerne, er fattet etter grundige vurderinger og ikke etter påstått dårlig økonomi, som interpellanten kaller det. Hvis det var slik som interpellanten hevder, måtte vi jo anbefale etterutdanningskurs for kommuneadministrasjonen, for å si det litt flåsete, men det er ikke vårt bord.

Jeg har merket meg at Fremskrittspartiet prøver å gjøre seg til talsmann for kommuneøkonomien, sist lagt ut av representanten Vidar Kleppe her i salen i går. Men når en kjenner til Fremskrittspartiets alternative budsjettforslag, blir dette hult. Krokodilletårer kan en kalle det. Jeg er sikker på at kommunepolitikerne ikke hadde fått det lettere om Fremskrittspartiets forslag om stykkprisprinsippet eller det såkalte pengene følger eleven-prinsippet skulle ha blitt gjennomført. Jeg tror ikke foreldrene hadde fått mer kontroll heller, slik Ursula Evje hevdet. Det koster selvsagt mer å ha tre skoler med 30 elever enn én skole med 90 elever. Når kommunepolitikerne vil prioritere slik, er det fordi de mener det er det beste for elevene og lokalsamfunnet som helhet.

Så til det alvorlige elementet i saken, at elever nå må skysses på rasfarlige veger i Volda. Det er klart at skolevegene må sikres uansett hvor det er i landet. I den forbindelse innførte faktisk sentrumsregjeringen en tilskuddsordning til trafikksikkerhetstiltak på fylkes- og kommuneveger, en videreføring av «Aksjon skoleveg». Kommunene kan søke om statlige midler basert på kommunale trafikksikkerhetsplaner. Jeg er på generelt grunnlag helt enig i at kommunene må lytte til hva foreldrene ønsker av skoletilbud. Det skulle bare mangle. Kommunene er til for innbyggernes skyld og ikke omvendt.

Jeg kjenner naturligvis ikke situasjonen i Volda kommune i detalj. Men jeg har sjekket så pass at jeg vet at

kommunestyrevedtaket bygger på en ny desentralisert skolemodell. Når det ikke er mer enn – som vi hørte i stad – seks- ni elever ved enkelte skoler, er det naturlig at en vurderer hva som er best for lærings situasjonen. Det er også bygd inn i vedtaket at infrastrukturen må være på plass. Som min kilde sa: Vi kan tenke vi også, ikke bare dere på Stortinget.

Jeg hørte at interpellanten sa noe slikt som at det som var gjort i Volda, var naivt. Det er et sterkt angrep på det lokale selvstyret, og det blir sikkert registrert av politikere som nå vil lese referatet med interesse.

Rolf Reikvam (SV): Jeg forstår statsrådets forvirring. Ursula Evje har åpenbart et ekte engasjement i forhold til de små skolene, i forhold til grendeskolen, men jeg er ganske overbevist om at det samme engasjementet – ja minst like sterkt – finnes rundt om hos norske kommunepolitikere. En gjennomsnittlig norsk kommunepolitiker har et minst like sterkt engasjement når det gjelder å forsvare de små skolene, som Ursula Evje har.

Nedlegging av grendeskoler er først og fremst et uttrykk for offentlig fattigdom. Hvis vi ser på den offentlige andelen av økonomien og måler den i forhold til brutto nasjonalprodukt, har den vært synkende på 1990-tallet. I perioder disponerte det offentlige over 50 pst. av brutto nasjonalproduktet. Dette er nå nede mot 40 pst. Det har vært en ganske dramatisk reduksjon i den offentlige andel av økonomien, og dette fører til det vi nå ser, bl.a. med skolenedleggelse.

Det er lite troverdig når det er Fremskrittspartiet som tar opp dette og går løs på lokalpolitikere, for Fremskrittspartiet er det parti som har gått inn for størst reduksjon i overføringene til kommunesektoren. I årets budsjett ønsket de å redusere rammeoverføringene med flere milliarder kroner. Så kan man vise til at man ønsker en annen modell. Det er greit nok. Men i forhold til dagens modell og innenfor de rammene som vi opererer med i dag, ønsker de en kraftig reduksjon i overføringene til kommunesektoren. I tillegg: De overføringene som de ønsker, skal øremerkes for helse og omsorg. Det vil nok helt klart i enda sterkere grad enn det som er tilfellet i dag, ramme utdanningssektoren.

Som Petter Løvik var inne på, er det litt uklart hva som er Fremskrittspartiets svar. Det er tre muligheter hvis vi ønsker å gjøre noe med dette fra Stortinget. Vi kan endre opplæringsloven, gjøre det vanskeligere å foreta skolenedleggelse rent juridisk. Vi kan gjøre noe med øremerkede midler. Vi kan sette inn øremerkede midler rettet inn mot grendeskoler og små skoler. Vi kan gjøre noe med modellen for overføringer til kommunesektoren, den såkalte Rattsø-modellen, der vi legger inn variabler som i sterkere grad tar hensyn til skolestrukturen enn det som er tilfellet i dag.

Fremskrittspartiet svarer ikke på noe av dette. De svarer ikke på noe av hva de ønsker. Det bør vi få vite noe om – ikke bare et slikt frontangrep på lokale politikere der man fremstiller dem mer eller mindre som skurker og kjeltringer. Sannsynligvis har de minst like høy moral som en gjennomsnittlig stortingspolitiker.

Ranveig Frøiland (A): Det er mykje godt å seia om grendeskulen. Det trur eg at lokale politikarar rundt omkring er vel så eigna til både å snakka om og ta seg av som vi i Stortinget. Vi kan godt engasjera oss ute – det gjer vi nok òg alle i våre eigne kommunar – for det er faktisk slik, trur eg, at det er eit stort ønske rundt omkring om å halda på grendeskulen. Men når ein her òg snakkar varmt om at ein skal gå på den næraste skulen, høyrer det litt ut som at den lokale grendeskulen ligg akkurat i nabolaget. I mange store bygder der folk bur spreitt, er det gjerne tre kilometer til grendeskulen. Det bør ikkje vera så lett for oss å seia korleis det skal vera rundt i dei enkelte kommunane, for dette klarar kommune-politikarane utmerkt godt. Det vi skal gjera som storting, er å sikra ein økonomi som gjer at vi kan ha ein grendeskule, sikra eit lovverk som gjer at ein kan ta seg av både folk som bur der og ungane som er der – og at foreldra som har ungane på skulen, kan bli høyrde når det gjeld skulestrukturen.

Eg føler at det er brei semje om korleis lovverket vårt skal vera. Frå Framstegspartiets side er det ikkje peikt på nokon andre lovforslag enn å ha det slik som det er. Det er med reint utgangspunkt i kommuneøkonomien at ein tar opp denne interpellasjonen. Då må det vera tillate her frå denne talarstolen å peika på kva Framstegspartiet har medverka til når det gjeld kommuneøkonomien. Dei har altså gått inn for kutt på over 11 milliardar kr i det som skal gå til å sikra grendeskulane rundt omkring i kommunane. For meg gjev derfor interpellasjonen ei gal vinkling på dette, for vi som storting skal driva med lovverk og regelverk, og så skal det vera kommune-politikarane, etter mitt syn, som skal ta seg av både grendeskulane og tilbodet elles til elevane i skulen.

Så eg må seia at eg liksom mange andre her ikkje er overraska, men stiller mange spørsmål når Framstegspartiet tar opp dette – Framstegspartiet som har vore dei som har medverka mest til å redusera kommunane si moglegheit til å oppretthalda ein ulik skulestruktur, ved at dei har redusert så mykje når det gjeld midlane til overføring til kommunane.

Odd Einar Dørum (V): Representantens hensikter er de beste, men virkemidlene henger jo ikke på greip, iallfall hvis man ser Fremskrittspartiets politikk i sammenheng, men jeg skal ikke bruke tid på det.

Jeg skal heller skissere hvilke modeller man faktisk må gå etter hvis man skal leve ut representantens legning. Enten må man gjøre som Venstre er åpen for, å ha atskillig mindre øremerking på overføringer til kommunene, kombinert med mulighet lokalt til å variere skattøren. Det betyr oversatt til folkelig norsk muligheten til å øke skatten hvis man har et godt lokalt formål som lokale politikere kan velges på og kastes på. Det er den ene modellen.

Den andre modellen, som ville gjort at Fremskrittspartiets og Evjes engasjement hadde vært konsistent, hadde vært en situasjon der Fremskrittspartiet kuttet dramatisk på overføringene til kommunene og hadde en ditto klar post på statsbudsjettet som heter Statsbudsjettpos-

(Odd Einar Dørum)

ten for stykkprisfinansiering av Fremskrittspartiets fremtidsrettede skole.

Den tredje modellen er å ikke gjøre noe av dette, men generelt se på rammene for kommuneøkonomien. Hvis man ikke vil noen av disse virkemidlene, blir det en ganske brutal kollisjon mellom idealer og virkelighet. Jeg skal ikke drive debatten rett før en påskeferie lenger enn det. Jeg tror alle partier bør rydde opp i hvilke hovedmodeller de velger å gå etter. For de gode hensikter og virkemidler må henge sammen.

Så er det selvfølgelig et virkemiddel til, og det er jo en appell som går til hele Stortinget. På nytt er det en distriktspolitiker fra Oslo som tar ordet. Denne distriktspolitikeren fra Oslo har ikke noe problem med å forstå hvorfor det i Kyst-Norge er et betydelig behov for rassikring. Alle som kjenner den norske geografien – det kan være Volda, det kan gjerne være mange andre steder i Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane, Hordaland og, for også å gå nordover, Troms og Nordland – vil vite at det trengs penger til rassikring. Da vil man når man kommer til samferdselsbudsjettene, få valget mellom hva man bruker penger til. Da vil vi alle som representanter få testet hva vi vil prioritere først, for vi kan ikke prioritere alt først. Men det er en annen måte å forholde seg til representanten Evjes innlegg på, og jeg har respekt for den delen av innlegget der vi blir minnet på at det går ras i deler av landet, at det er en del av det nesten daglige liv, og at det er en utfordring som vi som sitter i landets nasjonalforsamling, er nødt til å ta med oss, uansett geografisk utgangspunkt.

Ulf Erik Knudsen (Frp): En påstand som ser ut til å gå igjen i dagens debatt både fra statsråden, fra Arbeiderpartiet, fra Kristelig Folkeparti, fra SV og nå sist fra Venstre, er at Fremskrittspartiet vil angripe kommuneøkonomien, og at vi derfor burde holdt munn i denne debatten. Dette er feil. Jeg står her med et dokument fra Statistisk Sentralbyrå, det er SSBs MODAG-beregning av Fremskrittspartiets forslag til statsbudsjett for 2000. Denne viser at selv om Fremskrittspartiet kutter noe i rammetilskuddene til kommunene, gir våre andre økninger overfor kommunene, i ISF, i skattøre osv. og den positive virkning Fremskrittspartiets statsbudsjettforslag vil ha på lønnsutvikling og priser, en netto økning til kommunene på 2 421 mill. kr, som er bedre enn sentrumspartiene og Arbeiderpartiets budsjett. Vi må derfor nå en gang for alle få slutt på disse påstandene om at Fremskrittspartiet angriper kommuneøkonomien.

For øvrig merker jeg meg at statsråden mente at det var umulig å ha fritt skolevalg samtidig som man hadde rett til å gå på nærmeste skole. Slik jeg ser det, er det faktisk ikke noe problem å ha to tanker både i hodet og i et regelverk samtidig. Disse prinsipper kan begge inkorporeres i regelverk og lovverk.

Skoler legges ned på grunn av dårlig kommuneøkonomi – det er slått fast, og det sies. Min partikollelega Ursula Evje har pekt på at kommunene har de nødvendige ressurser dersom de velger å prioritere riktig. Kommunepo-

litikeren må prioritere skolen fremfor mindre viktige kommunale oppgaver. Man kan ikke bygge kulturhus eller nytt rådhus eller bevilge penger til tiltak som ikke er innenfor kommunens primæroppgaver, som helse og skole, hvis man ønsker å prioritere disse områdene. Kommunen har betydelige muligheter også til effektivisering.

Helt til slutt: Det påstås også her at Fremskrittspartiets stykkprissystem umuliggjør støtte til grendeskoler. Dette er ikke riktig. Fra denne talerstolen har jeg mange ganger lagt fram forslag om vårt stykkprissystem, og hver gang har dette inneholdt egne ordninger for spesielle regioner når det er behov for det.

Vidar Kleppe (Frp): Jeg må si jeg ble overrasket, spesielt da jeg hørte hva statsråd Giske uttalte i forbindelse med interpellasjonen fra representanten Evje. Jeg blir spesielt overrasket når jeg hører de holdningene som andre partier i denne salen har når det gjelder å prioritere primæroppgavene som kommunene styrer med, nemlig undervisningssektoren og helse- og sosialsektoren. Og hvis det ikke har gått opp for denne forsamlingen at vi i Fremskrittspartiet vil at pengene automatisk skal følge enten pasientene når det er pasientene som har behov, eller skolesektoren ut fra de elevene de har, ja da må jeg si at jeg er bekymret for mine kolleger i andre partier, som ikke skjønner dette.

Et annet konkret bevis på at Fremskrittspartiet er skolesektorens og kommunenes beste venn, er at kontroll- og konstitusjonskomiteen på tampen av fjoråret hadde en revisjon og gjennomgang av Reform 97. Og i forbindelse med Reform 97, hva skjedde? Jo, over 200 kommuner i Kongeriket Norge kunne dokumentere og klagde på at staten ikke tok dem på alvor når de påviste at investeringene på skolesektoren for å gjennomføre denne reformen, ikke var tilstrekkelige. Og det ble avvist av samtlige partier i denne sal, unntatt Fremskrittspartiet. Fremskrittspartiet ville at de kommunene som kunne dokumentere at de hadde større utgifter enn det de hadde fått av midler fra staten, skulle få økonomisk kompensasjon for dette. Og det er et kjempealvorlig problem for kommunene. Kommuner som Oslo, der det er snakk om langt over 100 millioner, Kristiansand kommune og statsrådens egen kommune, Trondheim, har jo hatt en dialog med departementet over lang tid om dette, fordi kommuneøkonomien blir dårlig når ikke de andre politikerne klarer å prioritere primæroppgavene til kommunen. Og når de skal slite med et sånt vedtak i Stortinget i tillegg, er det klart at det blir ikke enkelt for kommunepolitikere som vil bevilge midler til alt, men som ikke er villig til å prioritere.

En kan gå videre og se på hva kommunene f.eks. har i eierandeler. I kommunale energiverk anslår en verdiene til 200 milliarder kr. Når en går videre inn og ser på eierdommer, er det snakk om at en har for hundrevis av milliarder kroner der også. Så det er klart at kommunepolitikere ved å prioritere og tenke nytt kan gjøre masse. Men jeg konstaterer at diskusjonen og debatten blir den samme når det gjelder å ta vare på primæroppgavene til kom-

munen, nemlig at samtlige andre partier i denne salen i stedet for å være konkrete, komme med løsninger, skyter mot Fremskrittspartiet. Men da skyter de feil.

Ursula Evje (Frp): Jeg merket meg at en representant som presidenten tidligere har «banket meg for», fortsatt synes å ha et problem. Videre merket jeg meg at statsråden var forvirret minst tre ganger på under tre minutter. Det er betenkelig.

Vår politikk for kommunesektoren baserer seg så vidt jeg vet – og jeg trodde det var rimelig klart for alle etter alle Carl I. Hagens innlegg om nettopp dette – på at det skal være et statlig garantert ansvar. Det skal følge statlige midler med når det gjelder helse, omsorg og skole. Det vil i prinsippet si at disse sektorene ikke belaster kommunebudsjettet direkte. Det blir direkte finansiert av staten. Og når en da påstår at dette utgjør 30 000 kr pr. elev, er det også så naivt at jeg ikke engang vil minne representanten på hvor han kommer fra. Det er helt og holdent en tåkelegging som ikke burde skje fra denne talerstol og i dette hus.

Større lokalt selvstyre – naturligvis, men man behøver jo ikke styre det som blir direkte finansiert ved at pengene følger eleven for å garantere eleven et minste multiplum av undervisning, av tilrettelagt undervisning og av spesialundervisning, og garantere enhver elev at når de går ut av den norske skolen, kan de både lese, skrive og regne. Det skjer ikke i dag, og det er noe vi er nødt til å ta inn over oss. Og det blir ikke bedre av å sentralisere skoler.

Jeg vil få lov til å minne statsråden om at § 8-1 ble vedtatt i et samarbeid mellom Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, og at fritt skolevalg nettopp må bygge på elevenes og foreldrenes rett til å velge det nærmeste. Men har en rett til å velge det ene, må en også ha rett til å velge det andre hvis det er ønskelig. Men det er verken for meg eller statsråden å bestemme hva som er ønskelig for 500 000 skolebarn i dette landet. Det er en foreldrerett nedfelt i barneloven og snakket om fra alle partier i dette hus ganske så mange ganger – men det kommer svært lite ut av det.

K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Trond Giske: Jeg er glad for at denne debatten har vist at det er bred tilslutning til hovedpoengene i mitt første innlegg, nemlig at her er det det lokale selvstyret som først og fremst skal gjelde. Vi må påse at lover og regler følges i forhold til at de interessene som er involvert, blir hørt, og selvsagt også at forpliktelsene i læreplanen blir fulgt opp. Jeg forutsetter selvsagt at ikke flere ikke lærer å lese, skrive og regne fordi de må gå på en annen skole i Volda enn den de kanskje opprinnelig hadde tenkt å gå på.

La meg bare oppklare et par ting, for det første dette med rett til nærskole framfor fritt skolevalg. Det kan jo ikke være slik at man fullt ut kan gi rett til fritt skolevalg samtidig som man skal sikre at folk får lov å gå på nærskolen. Man får problemer hvis en nærskole i en kommu-

ne er veldig populær slik at søknaden til den blir veldig stor, og man samtidig skal sikre at alle i nærheten skal få gå på den. Man kan jo ikke ha en skole som dimensjonerer størrelsen på skolebygningen og plassen til elevene ut fra søknadene hvert enkelt år. Det tror jeg ville innebære kostnader som til og med ville få Fremskrittspartiets nye løfter om bevilgninger pr. elev til å blekne.

For det andre: Representanten Sandberg var bekymret for at det var administrasjonen og ikke politikerne som bestemte. Jeg husker en kampanje for noen år siden – «Mobb en politiker» – som gikk ut på at politikerne måtte få mindre innflytelse. Jeg er glad for at det kommer nye signaler nå, at politikerne skal ha større innflytelse over disse beslutningene, slik at de valgene de er satt til å gjøre, blitt tatt på det grunnlaget som valgresultatene har gitt.

Så en tredje oppklaring: Det ble i forbindelse med budsjettene og kommuneøkonomien svart at i Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett hadde man ikke noen dårligere kommuneøkonomi etter MODAG-beregningen. Jeg henviser til Fremskrittspartiets program hvor man har en lang opplisting av avgifter og skatter som enten skal fjernes eller reduseres, og som i sum antakelig vil innebære en reduksjon i offentlige inntekter på mellom 80 og 100 milliarder kr. I Fremskrittspartiets program står det på side 3 at dette er et program som skal gjennomføres i perioden som vi er inne i. Da mener jeg det kanskje blir en viss dobbeltmoral både å stå for det og markedsføre seg i mange sammenhenger med reduserte skatter og avgifter – som sikkert er en populær sak – og samtidig si at kommunene skal få mer penger. Jeg syns representanten Løvik hadde et aldeles glitrende poeng da han viste til at et gjennomsnittlig elevtilskudd på 30 000 kr umulig kan finansiere en grendeskole med seks personer. Og hvis Fremskrittspartiet i tillegg til å legge om finansieringen skal gjøre dramatiske endringer, som økning i tilskuddet pr. elev, tror jeg en må gå andre veier med skatter og avgifter enn det som ligger i programmet.

Men jeg er glad for at debatten har vist at dagens politikk har bred tilslutning i Stortinget.

Presidenten: Da er vi ferdige med interpellasjonsdebatten.

S a k n r . 8

Forslag fra stortingsrepresentant Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2000 (Jf. Innst. O. nr. 57):

«Stortinget ber Regjeringen utsette forslaget om overgang fra brutto- til nettoppensjonsytelser til enker og enkemenn inntil det eventuelt kan behandles sammen med forslagene om nedbygging av etterlattepensjon fra Folkestrygden.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2846)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte
presidenten: Da er vi klare for votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstillet:

Storingsrepresentant Lisbet Rugtvedt velges som nytt
varamedlem til Stortingets delegasjon til NATO-parla-
mentarikerforsamlingen etter Erik Solheim.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

Storingsrepresentant Lisbet Rugtvedt velges som vara-
medlem til Stortingets delegasjon til OSSEs parlama-
ntarikerforsamling etter Erik Solheim.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet:

Storingsrepresentant Lisbet Rugtvedt velges som vara-
medlem til Stortingets delegasjon for forbindelser med
Europaparlamentet etter Erik Solheim.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstillet:

Antegnelse til statsregnskapet for 1998 vedkom-
mende Fiskeridepartementet – manglende avstemming
og dokumentasjoner i Kystverkets regnskap for 1998,
blir desidert i samsvar med Riksrevisjonens forslag til
antegnelse «Kan passere».

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstillet:

På statsbudsjettet for 2000 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
U t g i f t e r :			
200	01	Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet Driftsutgifter r e d u s e r e s med fra kr 145 747 000 til kr 144 643 000	1 104 000
202	(nytt) 01	Nasjonalt senter for læring og utvikling Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 203 post 01, kap. 239 post 01 og kap. 244 post 01, b e v i l g e s med	24 768 000
	21	Spesielle driftsutgifter, kan nyttes under post 70 og kap. 244 post 21, b e v i l g e s med	5 416 000
	70	Tilskudd til læremidler, kan overføres, kan nyttes under post 21 og kap. 244 post 70, b e v i l g e s med	13 968 000
203	01	Statens utdanningskontorer Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 200 post 01 og kap. 202 post 01, r e d u s e r e s med fra kr 134 558 000 til kr 125 991 000	8 567 000
239	01	Andre formål i videregående opplæring Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 202 post 01, r e d u s e r e s med fra kr 80 031 000 til kr 79 499 000	532 000
244	01	Nasjonalt læremiddelsenter Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 202 post 01, r e d u s e r e s med fra kr 35 074 000 til kr 20 509 000	14 565 000
	21	Spesielle driftsutgifter, kan nyttes under post 70 og kap. 202 post 21, r e d u s e r e s med fra kr 13 000 000 til kr 7 584 000	5 416 000

Kap.	Post	Formål:	Kroner
	70	Tilskudd til lærebøker mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21 og kap. 202 post 70, reduseres med fra kr 33 522 000 til kr 19 554 000</i>	13 968 000
I n n t e k t e r :			
3202	(nytt)	Nasjonalt senter for læring og utvikling	
	01	Inntekter ved oppdrag <i>b e v i l g e s med</i>	2 083 000
	02	Salgsinntekter mv. <i>b e v i l g e s med</i>	4 262 000
3244		Nasjonalt læremiddelsenter	
	01	Inntekter ved oppdrag <i>r e d u s e r e s med</i> fra kr 5 000 000 til kr 2 917 000	2 083 000
	02	Salgsinntekter mv. <i>r e d u s e r e s med</i> fra kr 10 229 000 til kr 5 967 000	4 262 000

Presidenten: Fremskrittspartiet og Høyre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 66 mot 30 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 12.14.55)

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:32 (1999-2000) – forslag fra stortingsrepresentantene Anneliese Dørum, Tomas Norvoll, Ursula Evje, Petter Løvik og Rolf Reikvam om tiltak for å sikre de økonomiske forholdene for studenter som gjennomfører obligatorisk praksis i forbindelse med opp-tak til dyrepleierutdanningen ved Norges veterinærhøgskole – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: I sak nr. 7 foreligger det ikke noe vote-ringstema.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Det blir votert over forslaget fra representanten Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2000:

«Stortinget ber Regjeringen utsette forslaget om overgang fra brutto- til nettoppensjonsytelser til enker og enkemenn inntil det eventuelt kan behandles sammen med forslagene om nedbygging av etterlatte-pensjon fra Folktrygden.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 80 mot 15 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.16.06)

S a k n r . 9

Referat

- (206) Forslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen og Øyvind Vaksdal om å oppnevne en uavhengig granskningskommisjon for å gjennomføre en granskning av alle forhold i forbindelse med behandlingen av de tidligere pionérdykkere i Nordsjøen, med særlig vekt på å klarlegge og kartlegge myndighetenes mulige ansvar for dette, samt gjennomføre en vurdering av hvorvidt pionérdykkerne og deres etterlatte har krav på oppreisning og erstatning fra det offentlige (Dokument nr. 8:58 (1999-2000))
Enst.: Sendes sosialkomiteen.
- (207) Troms fylkeskommune sender skriv datert 31. mars 2000 med oppretting av tidligere tilsendt uttalelse om tildeling av 16. konsesjonsrunde
- (208) Troms fylkeskommune sender skriv datert 31. mars 2000 med uttalelse fra fylkestinget om nordnorsk helsenett – bredbåndnett
Enst.: Nr. 2 og 3 vedlegges protokollen.

Møtet hevet kl. 12.20.